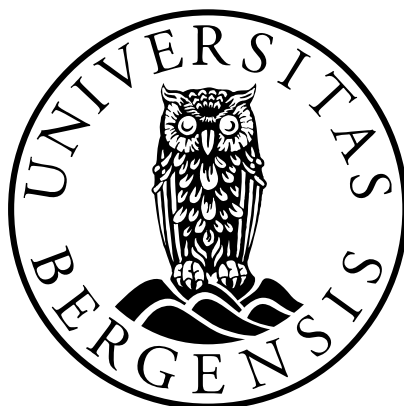

Om forholdet til straffeprosessloven ved pågrepelse og fengsling etter utlendingsloven

*I hvilken grad passer straffeprosessregler ved
anvendelse av utlendingslovens § 106 første ledd
bokstav a og b?*

Kandidatnummer: 198755

Antall ord: 11176

JUS399 Masteroppgave
Det juridiske fakultet

UNIVERSITETET I BERGEN

Dato 01.06.2017

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	2
1 Innledning.....	4
1.1 Presentasjon av emnet	4
1.2 Aktualitet.....	4
1.3 Metodisk tilnærming og rettskildebildet	5
1.4 Avgrensninger	7
1.5 Videre fremstilling	8
2 Prosessuelle garantier	9
2.1 Grunnloven og EMK.....	9
2.1.1 Forholdet mellom Grunnloven § 94 og EMK artikkel 5.....	9
2.1.2 Domstolskontroll.....	9
2.1.3 Underretning.....	11
3 Hvordan skal henvisningen til straffeprosesslovens forstås?.....	13
3.1 Lovteknikk og tolkningsalternativ	13
3.1.1 Fragmentarisk struktur	13
3.1.2 Valg av tolkningsalternativ	13
3.2 Forholdet til utlendingslovens prosessregler.....	15
3.2.1 Pågripelsesbeslutning og fremstillingsfrist	15
3.2.2 Samlet fengslingstid	15
3.3 Pågrepelse og fengsling etter utl. § 106 første ledd bokstav a og b.....	16
3.3.1 Forholdet mellom straffeprosessuelle og utlendingsrettslige tvangsmidler.....	16
3.3.2 Generelt om identifiseringshensikt.....	17
3.3.3 Generelt om iverksettelseshensikt.....	18
4 Anvendelsen av straffeprosesslovens regler om pågrepelse og fengsling i utlendingssaker 20	
4.1 Enkelte straffeprosessregler som ikke «passer».....	20
4.2 Anvendelse av straffeprosesslovens regler om pågrepelse.....	20
4.2.1 Beslutning, kompetanse og iverksettelse	20
4.2.2 Underretning.....	22
4.2.3 Gjennomføring av pågrepelse	23
4.2.4 Etterfølgende kontroll	24

4.2.5	Forklaringsrett	25
4.2.6	Meldeplikt eller bestemt oppholdssted.....	25
4.2.7	Underretning til nærstående	26
4.2.8	Løslatelse eller fremstilling for fengsling	27
4.3	Anvendelse av straffeprosesslovens regler om fengsling i utlendingssaker	30
4.3.1	Varetektsfengsling.....	30
4.3.2	Rettens veilednings- og orienteringsplikt.....	32
4.3.3	Fengslingstid og forlengelse av fengsling.....	33
4.3.4	Restriksjoner under pågrep og fengsling	38
4.3.5	Løslatelse fra fengsling	40
5	Avsluttende vurderinger	41
5.1	Foreløpige konklusjoner.....	41
5.2	Tolkningsproblem og veien videre.....	41
	Kildeliste	43

1 Innledning

1.1 Presentasjon av emnet

Oppgaven omhandler hvordan enkelte straffeprosessregler skal anvendes i forbindelse med pågrepelse og fengsling i en utlendingssak. Med utlendingssak menes her en sak om pågrepelse og fengsling etter utlendingslovens¹ § 106 første ledd bokstav a og b. På nærmere vilkår kan en utlending pågripes og fengsles for det formål å avklare identitet eller sikre iverksettelse av et vedtak som innebærer en utreiseplikt.² Det følger av utlendingslovens § 106 tredje ledd fjerde punktum at straffeprosesslovens³ §§ 174 til 191 gjelder «så langt de passer». Det er nettopp denne ordlyden i utlendingsloven som etablerer oppgavens tema, og reiser de rettslige spørsmål som skal drøftes. Hovedspørsmålet er i hvilken grad straffeprosessuelle rettsregler «passer» og dermed kan anvendes i utlendingssaker. Dette reiser et spørsmål om hvordan henvisningen «så langt de passer» skal forstås.⁴ En underproblemstilling her er hvilken betydningen utlendingslovens egne prosessregler har ved anvendelse av straffeprosessuelle regler. En annen underproblemstilling er om grunnlaget for pågrepelse og fengsling i utlendingssaken har betydning for anvendelse av straffeprosessuelle regler. Dette er de rettsspørsmål som oppgaven skal svare på.

1.2 Aktualitet

19. desember 2016 publiserte Justis- og beredskapsdepartementet et utarbeidet høringsnotat om endringer i utlendingslovens regler om tvangsmidler. Høringsnotatet er en revisjon av tvangsregelverket i utlendingsloven og inneholder en rekke konkrete forslag til innarbeidelser av sentrale regler fra straffeprosessloven i utlendingsloven. Grunnlaget for høringsnotatet er Tvangsmiddelrapporten som ble utarbeidet i 2012.⁵ I høringsnotatet har Departementet tydelig påpekt at henvisninger til straffeprosessloven fra utlendingsloven medfører flere unødige tvilsspørsmål om hvordan de konkrete straffeprosessuelle reglene skal anvendes i

---

¹ Lov 5. mai 2008 nr. 35 (utlendingsloven), heretter utl.

² Formålet og det nærmere innholdet i utl. § 106 første ledd bokstav a og b kommer jeg tilbake til i kap 3.3

³ Lov 22. mai 1981 nr. 25 (straffeprosessloven), heretter strpl.

⁴ Anvendelsen av straffeprosessuelle regler forutsetter en nærmere forståelse av innholdet i utlendingslovens henvisning og dermed et nødvendig første hovedspørsmål.

⁵ *Forholdet mellom straffeprosesslovens og utlendingslovens regler om fengsling og andre tvangsmidler*, Husabø, Erling Johannes og Annika Suominen 2012, heretter Tvangsmiddelrapporten.

utlendingssaker.⁶ 28. april 2017 ble en utarbeidet lovproposisjon oversendt Stortingets kommunal- og forvaltningskomité til behandling fra Justis- og beredskapsdepartementet.⁷

Det kan ikke ses bort i fra at det ligger et lovforslag til behandling i Stortinget.

Lovproposisjonens forslag til endringer er imidlertid ikke et uttrykk for hvilke rettsregler som gjelder og dermed av underordnet betydning for oppgavens formål.⁸ På bakgrunn av dette mener jeg at oppgavens aktualitet fortsatt er i behold.

1.3 Metodisk tilnærming og rettskildebildet

Formålet med oppgaven er å beskrive hva som er gjeldende rett for spørsmålet om hvordan straffeprosessregler får anvendelse i utlendingssakene. Med gjeldende rett menes her hva som er rettstilstanden.⁹ Oppgaven skal konsentrere seg om den prosessuelle siden.¹⁰ Med den prosessuelle siden menes her de rettsregler som gjelder for fremgangsmåten ved pågrep og fengsling i utlendingssaker.¹¹ Det er viktig å understreke at pågrep og fengsling er ulike tvangsmidler¹², men at både pågrep og fengsling er frihetsinngrep.¹³ Pågrep er et midlertidig frihetsinngrep. Fengsling regnes på sin side som et mer alvorlig frihetsinngrep enn pågrep.¹⁴ Fengsling i utlendingssaker forutsetter normalt at det er foretatt en pågrep.¹⁵ Den prosessuelle overgangen fra pågrep til fengsling markeres ved fengslingsbegjæring og fremstilling for tingretten.¹⁶

---

⁶ Justis- og beredskapsdepartementet, *Høring om forslag til endringer i utlendingslovens regler om tvangsmidler*, 19.12.2016, heretter høringsuttalelse 2016.

⁷ Jf. Prop. 126 L (2016–2017) Endringer i utlendingsloven (tvangsmidler mv.). Se her kap 6.2, hvor «fengsling» er foreslått erstattet med «internering». Det er ikke ment å innebære en realitetsendring, men for å tydeliggjøre skillet mellom utlendingsrettslig og strafferettslig frihetsberøvelse

⁸ Se kap. 1.3.1 om min tilnærming.

⁹ Oppgaven skal ha en rettsdogmatisk tilnærming (de lege lata). Hvordan en nærmere fastslår gjeldende rett anses ikke nødvendig å gå nærmere inn på.

¹⁰ Det innebærer blant annet at kravet til lovhjemmel ikke problematiseres nærmere.

¹¹ Uttrykket prosess blir i straffeprosessen brukt om de rettsregler som gjelder rettergangen, jf. Johs. Andenæs, Tor- Geir Myhrer, *Norsk straffeprosess*, 4. Utgave Oslo, 2010 s. 1 (heretter Andenæs).

¹² Med bruk av tvangsmidler på utlendingsrettens område menes her forhåndsregler som kan benyttes av utlendingsmyndighetene mot utlendingens vilje, jf. Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) s. 343.

¹³ Det slås kort fast at en utlending er frihetsberøvet fra pågrepstidspunktet.

¹⁴ Jf. Andenæs s. 281. Det siktes her til varetektsfengsling. Vevstad fremhever at fengsling i utlendingssaker er noe annet enn ordinær varetekt, jf. Vevstad, Vigdis (red) mfl., *Utlendingsloven kommentarutgave*, Oslo 2010 s. 576. Synspunktet om at fengsling generelt representerer et mer alvorlig inngrep enn pågrep må likevel kunne legges til grunn også for utlendingssaker.

¹⁵ Fremstilling for fengsling etter utlendingslovens § 106 første ledd bokstav a eller b skjer «etter pågrep», jf. utl. § 106 tredje ledd tredje punktum

¹⁶ Jf. utl. § 106 tredje ledd tredje punktum.

Både Grunnloven¹⁷ og Den europeiske Menneskerettighetskonvensjon¹⁸ stiller krav til prosedyren ved frihetsberøvelse. Av særlig betydning for de spørsmål oppgaven reiser er de prosessuelle garantier som følger av Grunnloven § 94 andre ledd og Den Europeiske Menneskerettighetskonvensjonens (EMK) artikkel 5 nr. 2 og nr. 4. Det forutsettes her at andre forpliktelser uansett ikke setter strengere føringer enn hva som følger av EMK.¹⁹ I denne oppgaven benyttes begrepene pågripelse og fengsling, slik disse er brukt etter gjeldende utlendingslov og straffeprosesslov. Etter Grunnloven og EMK benyttes frihetsberøvelse om både pågripelse og fengsling.²⁰

Fremgangsmåten ved pågripelse og fengsling i utlendingssaker er regulert i utlendingsloven og straffeprosessloven. På lovfestet område vil spørsmålet alltid bero på lovtolkning ut i fra en naturlig forståelse av ordlyden. Uttalelser fra forarbeider skal tillegges vekt ved lovtolkningen i den utstrekning de kan kaste lys over hva lovgiver har ment (lovgiverviljen).²¹ Av rettspraksis er det fremfor alt kjennelser fra Høyesteretts ankeutvalg og lavere rettsinstanser. Ankeutvalget treffer avgjørelser i anker over kjennelser og beslutninger fra lavere rettsinstanser. En kjennelser fra Høyesteretts ankeutvalg tillegges normalt mindre vekt enn en avgjørelse avsagt i Høyesterett.²² Vekten av kjennelser fra tingretten og lagmannsretten, sammenlignet med kjennelser fra Høyesteretts ankeutvalg, er begrenset. Kjennelser fra underinstanspraksis er derfor kun vist til for å gi uttrykk for hva som er praksis i utlendingssaker.²³ En metodisk utfordring er at det finnes få avsagte kjennelser om utlendingslovens forhold til straffeprosessloven, og rettspraksis gir dermed lite bidrag til løsningen av oppgavens problemstilling.

I tillegg benyttes også avgjørelser fra Den Europeiske Menneskerettighetsdomstolen (EMD). Det er EMDs oppgave å tolke EMK, slik at praksis fra domstolen står sentralt ved forståelsen av rekkevidden av våre menneskerettslige forpliktelser etter EMK.²⁴ Hensikten er ikke å forsøke seg på en fullstendig oversikt, men å vise hvordan EMD tolker de prosessuelle

---

¹⁷ Lov 17. mai 1814 Kongeriket Norges.

¹⁸ Konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter, Roma 4. november 1950, i kraft 3. september 1953, heretter EMK.

¹⁹ Sml. FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 9 og Flyktningkonvensjonens artikkel 31.

²⁰ Jf. Grunnlovens § 94 andre ledd andre punktum «berøvet sin frihet» og EMK artikkel 5 nr. 2 og nr. 4 «pågrepet eller berøvet sin frihet». Det er på det rene at «pågripelse» og «fengsling» etter utlendingsloven omfattes av både Grunnlovens § 94 og EMKs artikkel 5 begrep «frihetsberøvelse».

²¹ Jf. Eckhoff s. 23. Med lovgiverviljen menes den vilje som står bak en lovt tekst.

²² Jf. Andenæs s. 95

²³ Se bilag, kjennelser fra Oslo tingrett januar og februar 2017.

²⁴ Jf. Erik Møse, *Menneskerettigheter*, Oslo 2002, s. 102.

konvensjonsrettighetene. Hvordan EMK skal tolkes er ikke styrt av norske tolkningsprinsipper, men følger den metoden som benyttes av EMD.²⁵ Her er det tilstrekkelig å fremheve at konvensjonsrettighetene skal tolkes i samsvar med den vanlige forståelse av ordlyden, samt i lys av kontekst, formål og samfunnsutviklingen.²⁶

1.4 Avgrensninger

Det er pågripelse og fengsling etter utl. § 106 første ledd bokstav a og b som de straffeprosessuelle reglene skal vurderes opp mot, slik at andre grunnlag for pågripelse og fengsling etter utlendingsloven blir ikke omtalt. Begrunnelsen bak valget av utl. § 106 første ledd bokstav a og b er at disse forekommer hyppigst i praksis.²⁷ Av hensyn til oppgavens omfang avgrenses det videre mot Dublin-saker.²⁸ Når det gjelder oppgavens personkrets er det snakk om pågripelse og fengsling etter utlendingsloven overfor tredjelandsborgere. Med tredjelandsborgere menes personer som verken omfattes av EØS-avtalen,²⁹ eller EFTA-konvensjonen³⁰, eller er norske statsborgere.³¹ Endelig avgrenses oppgaven mot pågripelse og fengsling av mindreårige, dels av hensyn til oppgavens omfang og dels fordi det gjelder særskilte prosessuelle regler overfor mindreårige.³²

Utl. § 106 tredje ledd til sjette ledd inneholder fellesregler og særregler om fremgangsmåten i saker om pågripelse og fengsling. Flere av enkeltreglene er særregler knyttet til andre pågripelses- og fengslingsgrunnlag og vil derfor ikke bli behandlet i detalj her.³³ Det avgrenses derfor til utl. § 106 tredje ledd om politiets kompetanse og femte ledd om fengslingstid. Begrunnelsen er at disse prosessreglene er av størst betydning og relevans for oppgaven.

---

²⁵ Jf. Aall, *Jørgen Rettsstat og menneskerettigheter*, Bergen 2007 s. 37, heretter Aall.

²⁶ Jf. Møse s. 101-102 for en mer utdypende fremstilling av EMDs metode

²⁷ Se vedlegg. I hovedsak er det snakk om pågripelse og fengsling på grunnlag av unndragelsesfare etter utl. § 106 første ledd bokstav b.

²⁸ Jf. utl. § 106 første ledd bokstav b andre punktum, jf. utl. § 32 første ledd bokstav b og fjerde ledd. Se Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 604/2013 (Dublin III-forordningen).

²⁹ Avtale om det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS), undertegnet 2. mai 1992.

³⁰ Det europeiske frihandelsforbund (EFTA), undertegnet 4. januar 1960. En revidert EFTA-konvensjon trådte i kraft 1. juni 2002.

³¹ Jf. utl. § 109 første ledd, jf. utl. § 5.

³² Se eksempelvis utl. § 106 fjerde ledd og strpl. § 183 andre og tredje ledd. Tema er også godt behandlet i Tvangsmiddelrapportens kap 5 og Prop 126 L (2017-2017) kap 7.

³³ Se her blant annet utl. § 106 fjerde ledd om fremstillingsfrist overfor mindreårige og sjette ledd om særskilte frister ved gjennomføring av Dublin-saker etter første ledd bokstav b andre punktum.

1.5 Videre fremstilling

I oppgavens kapittel 2 skal det redegjøres for prosessuelle garantier etter Grunnloven § 94 og EMK artikkel 5. Hensikten med denne delen er få frem deres indre og innbyrdes forhold (2.1.1) og fastlegge det nærmere innholdet (2.1.2. og 2.1.3). I oppgavens kapittel 3 drøftes spørsmål om hvordan henvisningen fra utlendingsloven til straffeprosessloven skal forstås. I kapittel 3.1 skal det redegjøres for det nærmere innholdet i lovhenviseingen, herunder betydningen av lovgivers valg av lovteknikk (3.1) og valg av tolkningsalternativ. I kap 3 redegjøres det for forholdet til utlendingslovens egne prosessregler av betydning for henvisning (3.2) og valg av grunnlag for pågrepelse og fengsling i utlendingssaken (3.3). I kapittel 4 drøftes de konkrete straffeprosessuelle bestemmelsene lovhenviseingen viser til. Enkelte straffeprosessregler som uten videre ikke passer i utlendingssaker avfeies kort (4.1), deretter gjennomgås de konkrete straffeprosessuelle reglene ved pågrepelse (4.3) og fengsling (4.3) i tråd med den tilnærming og metode som ble skissert i (3.1). Begrunnelsen bak oppdelingen av pågrepelse og fengsling er for tydelig å skille de to tvangsmidlene. Hensikten med gjennomgangen i kap 4 er å vise hvordan de enkelte underproblemstillingene oppstår ved rettsanvendelsen. I kapittel 5 skal det gis noen avsluttende vurderinger. Egne synspunkter skal tydeliggjøres som rettspolitiske betraktninger.

2 Prosessuelle garantier

2.1 Grunnloven og EMK

2.1.1 Forholdet mellom Grunnloven § 94 og EMK artikkel 5

Grunnloven § 94 andre ledd og EMK artikkel 5 oppstiller grunnleggende prosessuelle garantier ved enhver frihetsberøvelse. Av betydning for oppgavens problemstilling om pågripelse og fengsling i utlendingssaker er Grunnloven § 94 andre ledd andre punktum og EMK artikkel 5 nr. 2 og nr. 4. Grunnloven har trinnhøyde³⁴, og går dermed foran bestemmelser som er gitt ved ordinær lov, herunder utlendingsloven og straffeprosessloven. EMK har på sin side lovstatus gjennom menneskerettighetsloven, og er gitt forrang fremfor andre ordinære lovbestemmelser.³⁵ Det fremgår av forarbeidene til Grunnloven at EMK var et tydelig forbilde og en inspirasjon ved grunnlovsreformen.³⁶ Reformen hadde ikke til hensikt å endre dagens rettstilstand, men kun «løfte» enkelte grunnleggende prosessuelle menneskerettigheter inn i Grunnloven.³⁷ I Rt. 2015 s. 93 avsnitt 57 og 60 fastslo Høyesterett at retten til privatliv etter Grl. § 102 skal tolkes med utgangspunkt i tilsvarende bestemmelsen i EMK art. 8. I HR-2016-2554-P uttaler Høyesterett i avsnitt 81 at det samme må gjelde for retten til organisasjonsfrihet etter Grl. § 101. På bakgrunn av dette også gjelde tilsvarende for Grunnlovens § 94. Ved fastleggelsen av det nærmere innholdet i Grunnlovens § 94 vil dermed EMK art. 5 stå sentralt.

2.1.2 Domstolskontroll

En helt grunnleggende prosessuell garanti er retten for enhver til å få prøvet frihetsberøvelsens lovlighet av en uavhengig domstol. Det følger av Grunnlovens § 94 andre ledd andre punktum at «andre» som er berøvet sin frihet «kan» få frihetsberøvelsen prøvet for

---

³⁴ Trinnhøydeprinsippet – *lex superior* – innebærer kort at rettsregler av høyere rang går foran rettsregler av lavere rang ved motstrid, Torstein Eckhoff. *Rettskildelære* 2. utg. (1987) side 285.

³⁵ Lov 21. mai 1999 nr. 19 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven), forkortet mrl. Jf. mrl. §§ 2 og 3.

³⁶ Jf. Dok nr. 16 (2011-2012) Rapport fra Menneskerettsutvalget om menneskerettigheter i Grunnloven s. 89-90 generelt om tolkning av grunnlovsrettigheter (heretter Menneskerettighetsutvalget). Bestemmelsen fikk sin nåværende form ved grunnlovsrevisjon i 2014. Foreløpig er det derfor lite praksis knyttet til grunnlovsbestemmelsen.

³⁷ *Ibid* s. 117.

domstolene «uten ugrunnet opphold». Med «andre» siktes det her til personer som ikke er «pågrepne» i forbindelse med en straffesak.³⁸ Det er på det rene at utlendinger som pågripes og fengsles etter utlendingsloven er «andre» som er berøvet sin frihet.³⁹ Grl. § 94 andre ledd andre punktums uttrykk «uten ugrunnet opphold» trekker i retning av at domstolsadgangen inntrer nokså umiddelbart. Ordet «kan» peker imidlertid på en skjønnsmessig vurdering. Sammenlignet med andre ledd første punktums formulering «skal snarest mulig fremstilles for en domstol», gir bestemmelsen generelt inntrykk av at kravet til domstolskontroll utenfor straffesaker skal være noe mer lempelig. I forarbeidene fremgår det at Grunnlovens formulering er bevisst formulert av hensyn til å skille mellom straffeprosessuell frihetsberøvelse og andre frihetsberøvelser. Det ble blant annet fremhevet at straffesaker skal prioriteres.⁴⁰

I tråd med rettspraksis og forarbeider vil artikkel 5 nr. 4 stå sentralt ved tolkningen av kravet til domstolskontroll. Det følger av praksis fra EMD at kravet på domstolskontroll med frihetsinngrepets lovlighet etter artikkel 5 nr. 4 er en absolutt og selvstendig rett, uavhengig av om frihetsinngrepet i seg selv er tillatt etter EMK art. 5 nr. 1.⁴¹ Det nevnes her kort at pågripelse og fengsling for det formål å forhindre ulovlig innreise eller med sikte på å gjennomføre utsendelse er tillatt etter konvensjonen.⁴²

Etter artikkel 5 nr. 4 skal enhver som er pågrepet eller berøvet sin frihet ha «rett til å anlegge sak» slik at lovligheten av frihetsberøvelsen «raskt» skal bli avgjort av en domstol. Ordlyden «rett til å anlegge sak» tilsier at det ikke er snakk om krav på automatisk overprøvelse av frihetsinngrepet. Videre trekker bestemmelsens ordlyd i retning av at retten er betinget av at den frihetsberøvede selv må fremme spørsmålet om prøving for domstolen. Konvensjonens ordlyd «raskt» tilsier at det ikke skal gå lang tid før en får prøvd frihetsinngrepet. Formulering har likhet med Grunnlovens formulering «uten grunnnet opphold».⁴³ EMD har ikke formulert en øvre grense for tidsbruk, men i stedet påpekt at tidsbruken «raskt» etter artikkel 5 nr. 4 må vurderes konkret ut fra omstendighetene og hvilken type frihetsinngrep det er snakk om.⁴⁴

---

³⁸ Jf. Grl. § 94 andre ledd første punktum.

³⁹ Jf. Grl. § 94 andre ledd andre punktum.

⁴⁰ Jf. Menneskerettighetsutvalget s. 124. Det vises også til at tidsbruken vil kunne varieres fra sak til sak, slik at det ikke er mulig å operere med absolutte frister for domstolsbehandling

⁴¹ Jf. Mooren v. Tyskland no. 11364/03 pkt. 106 og Kolompar v. Belgia no. 11613/85 pkt. 45.

⁴² Jf. EMK artikkel 5 nr. 1 bokstav f.

⁴³ Ved straffeprosessuelle frihetsberøvelse er domstolskontroll en plikt, jf. artikkel 5 nr. 3 første punktum «skal straks bli stilt». Sml. Grl. § 94 andre ledd første punktum tilsvarende formulering «skal snarest mulig fremstilles».

⁴⁴ M.H. v. Storbritannia no. 11577/06 pkt. 75.

Den konkrete vurderingen vil bygge på sakens art og kompleksitet, opp mot den rettssikkerhetsmessige betydningen av domstolsbehandling.⁴⁵ I *Conka v. Belgia* ble fire asylsøkere frihetsberøvet i fem dager før de ble uttransportert, uten at det var mulig å få prøvet lovligheten av fengslingen.⁴⁶ EMD la til grunn at en varighet på fem dager tilsa at en skulle hatt mulighet til å få prøvd frihetsberøvelsens lovlighet.

På bakgrunn av dette er det fortsatt noe uklart hvilken tidsperiode som aksepteres etter Grunnlovens § 94 andre ledd andre punktum og EMK artikkel 5 nr. 4. En fremstillingsplikt følger ikke av Grunnloven eller EMK. Det er kun kravet på domstolskontroll som er garantert. Dette beror som nevnt på en konkret vurdering, hvor utlendingssakens art og kompleksitet må avveies mot den rettssikkerhetsmessige betydningen av domstolsbehandling.

2.1.3 Underretning

For at retten til domstolskontroll skal bli reell, må den som blir pågrepet også bli gjort kjent med hva som er årsaken til pågripelsen. Grunnloven § 94 inneholder ikke et krav på underretning.⁴⁷ I henhold artikkel 5 nr. 2 skal enhver som blir pågrepet «straks bli underrettet på et språk han forstår, om grunnene til pågripelsen og om eventuell siktelse mot ham». Ordene «pågripelse» og «siktelse» trekker i retning av at bestemmelsens anvendelsesområde er avgrenset til personer som er pågrepet i forbindelse et straffbart forhold. EMD har imidlertid slått fast at ordbruken ikke er ment å begrense rettighetens virkeområde til strafferettslige pågripelse, men tolkes slik at det gjelder enhver som frihetsberøvelsen, i tråd med artikkelens formål om å forhindre vilkårlighet.⁴⁸

Ordlyden «straks» kan tilsi at underretningen må gis samtidig med pågripelsen. EMD har imidlertid akseptert at underretning blir gitt samme dag som pågripelse, men ikke flere døgn senere.⁴⁹ I motsetning til kravet på domstolskontroll er underretningsplikten ikke en absolutt rett for at pågripelsen skal regnes som lovlig, men regnes i stedes som et selvstendig krav til

---

⁴⁵ Jf. *Lebedev v. Russland* no. 2500/07, pkt. 95-97.

⁴⁶ Jf. *Conka v. Belgia* no. 51564/99 pkt. 41 og 44-45.

⁴⁷ Jf. *Menneskerettighetsutvalget* s. 117. Hensyn til Grunnlovens knappe form var årsaken til at andre, mindre grunnleggende prosessuelle rettigheter, ikke ble grunnlovsfestet.

⁴⁸ *Van der Leer v. Nederland* (no. 11509/85) pkt. 27.

⁴⁹ I *Fox, Campbell og Hartley v. The United Kingdom* no. 12244/86 aksepterte EMD at det først ble gitt orientering til klagerne under et politiavhør noen timer etter pågripelsen, (pkt. 42).

saksbehandlingen.⁵⁰ Etter EMD skal underretning være konkret og inneholde det faktiske og rettslige grunnlaget for pågripelsen.⁵¹

---

⁵⁰ Jf. Bertelsen s. 123.

⁵¹ Jf. Saadi v. Storbritannia (no. 13229/03) pkt. 84. Den pågrepne ble ikke underrettet om årsaken før etter 72 timer, hvilket innebar et selvstendig brudd på underretningsplikt etter artikkel 5. nr. 2. Brudd underretningsplikten var ikke i seg selv nok til at frihetsberøvelsen ble ansett som ulovlig, jf. pkt. 84-85.

3 Hvordan skal henvisningen til straffeprosesslovens forstås?

3.1 Lovteknikk og tolkningsalternativ

3.1.1 Fragmentarisk struktur

Uttrykket «så langt de passer» er en lovteknikk som er ment for de tilfeller hvor det er klart at bestemmelse(e) en henviser til ikke kan gjelde fullt ut etter sin ordlyd. Bruk av en slik henvisning er ment reservert for de tilfeller der det er åpenbart hvilke lovbestemmelser som må innfortolkes.⁵² Uttrykket «gjelder tilsvarende» benyttes i stedet hvor det er helt klart at bestemmelse(e) skal gjelde.

I likhet med de fleste land har det norske lovverket en fragmentarisk struktur.⁵³ Den enkle begrunnelsen for en slik struktur er for det første fordi det ikke er praktisk mulig å utforme lover med uttømmende krysshenvisninger til andre bestemmelser som kan være relevante eller som kan tenkes å få betydning. For det andre vil et forsøk på en slik uttømmende henvisning i stor grad øke faren for utilsiktede motsetningslutninger dersom enkelte lovhenvisninger ikke tas med. I stedet har en valgt å forutsette at den alminnelige borger både har kjennskap til den fragmentariske strukturen og regelverket, for selv å kunne finne frem til andre relevant bestemmelser. I noen tilfeller kan unntak begrunnes av hensynet til brukeren av lovteksten, særlig der loven retter seg mot personer som er fremmed for lovtekst.⁵⁴

3.1.2 Valg av tolkningsalternativ

Lovens uttrykk «så langt de passer» åpner for flere tolkningsalternativ. Det følger av forarbeider til tidligere utlendingslov at straffeprosessloven som utgangspunkt ikke skal gjelde i utlendingsaker.⁵⁵ Ved pågrep og fengsling skal likevel «fremgangsmåten i straffeprosessloven» følges.⁵⁶ Lovutvalgets uttrykksmåte var ment å klargjøre at det er de

---

⁵² Se *Lovteknikk og lovforberedelse*, Justisdepartementets lovavdeling/v Inge Lorange Backer, februar 2000 pkt. 5.4.1

⁵³ *ibid.*

⁵⁴ *ibid.*

⁵⁵ Jf. Ot.prp.nr. 46 (1986-1987) s.173.

⁵⁶ *ibid* s. 244.

prosessuelle vilkår, ikke de materielle, i straffeprosessloven som gjelder tilsvarende.⁵⁷

Uttalelsene fra forarbeidene er ikke kommentert, eller tatt tydelig avstand fra, ved senere endringer av loven og kan dermed fortsatt tillegges vekt for forståelsen av henvisning. Hvilke spesifikke prosessregler som kan anvendes gir forarbeidene ingen anvisning på. I juridisk teori har det vært antatt at straffeprosesslovens regler skal være veiledende, ettersom reglene om fremgangsmåte er mer detaljregulert.⁵⁸

I en sak for Høyesteretts kjæremålsutvalg (nå ankeutvalg) ble det uttalt at henvisningen til straffeprosessloven «medfører ikke at straffeprosesslovens regler forøvrig kommer til anvendelse».⁵⁹ Saken gjaldt om straffeprosesslovens reglene for forsvareroppnevning kunne anvendes i en utlendingssak om fengsling etter tidligere utlendingslov § 37. Det ble slått fast at fengsling etter utlendingslovens § 37 ikke anses som straffeforfølgning og straffeprosessreglene for forsvareroppnevning kom dermed ikke til anvendelse.

I en kjennelse 2010 ble det slått fast at strpl. § 98, om retten til forsvarer, ikke kunne anvendes analogisk ved fengsling i medhold av utl. § 106 første ledd bokstav b.⁶⁰ Utvalget kom imidlertid til at de samme hensynene som begrunnet 24-timersregelen i straffeprosessloven § 98 tilsa at retten til å få oppnevnt prosessfullmektig etter utlendingsloven § 92 fjerde ledd oppstår når spørsmålet om fengsling skulle vært tatt opp hvis fristen etter utlendingsloven § 106 andre ledd tredje punktum var blitt overholdt. Kjennelsene fra Høyesteretts ankeutvalg gir imidlertid lite bidrag til forståelse av lovhensvisningen innhold og rekkevidde, herunder hvilke spesifikke straffeprosessregler som kan anvendes.

Uten klare holdepunkter i forarbeider eller rettspraksis er det nærliggende å forstå henvisningens ordlyd som en konkret vurdering av straffeprosessregelens formål og hensyn, samt hva som er grunnlaget for pågripelsen og fengslingen. En slik presiserende forståelse av ordlyden kan forankres i formålsbetraktninger og reelle hensyn. Dette innebærer at det må vurderes konkret om det straffeprosessuelle regelen må forstås slik at den kan anvendes i en sak om identitet og/eller iverksettelse. Videre innebærer en slik forståelse av ordlyden at den straffeprosessuelle regelen anvendes på bakgrunn av de formål og hensyn som regelen er ment å ivareta.

---

⁵⁷ Jf. Ot.prp.nr. 46 (1986-1987) s. 244.

⁵⁸ Jf. Vevstad, Vigdis (red), *Utlendingsloven kommentarutgave*, Oslo 2010 s. 542 (heretter Vevstad).

⁵⁹ Rt. 1994 s. 423. Tidligere utlendingslov av 1988 § 37 tilsvarer langt på vei utl. § 106 første ledd bokstav a.

⁶⁰ Rt. 2010 s. 812

3.2 Forholdet til utlendingslovens prosessregler

3.2.1 Pågripelsesbeslutning og fremstillingsfrist

Det følger av utl. § 106 tredje ledd første punktum at pågrepelse besluttes av «politimesteren eller den politimesteren gir fullmakt». Ordlyden synes her å gi politimesteren en vid fullmakt. Med «den politimesteren gir fullmakt» menes jurist i politiet, men ikke nødvendigvis jurist med påtalekompetanse.⁶¹ Begrunnelsen er at bruk av utlendingslovens tvangsmidler er ikke utøvelse av påtalemyndighet, men en del utlendingsforvaltningens polisiære virksomhet.⁶² Etter utl. § 106 tredje ledd andre punktum kan en polititjenestemann foreta pågrepelse når det er fare ved opphold. Andre punktum innebærer dermed et unntak fra hovedregelen i første punktum.

Etter utl. § 106 tredje ledd tredje punktum må politiet «snarest mulig, og senest den tredje dagen etter pågripelsen», dersom de ønsker å beholde den pågrepne.⁶³ Etter tredje ledd fjerde punktum kan fengsling i medhold av første ledd bokstav b til f som hovedregel besluttes for «høyst fire uker av gangen», jf. tredje ledd fjerde punktum. Fengsling etter første ledd bokstav a er ikke begrenset til en bestemt fengslingsperiode.⁶⁴

3.2.2 Samlet fengslingstid

Etter utl. § 106 femte ledd første punktum kan samlet fengslingstid som hovedregel ikke overstige tolv uker, med mindre det foreligger «særlige grunner». Ordlyden «særlige grunner» angir en meget skjønnsmessig vurdering. I forarbeidene fremgår det at unntak beror på en konkret vurdering, hvor slike særlige grunner kan være utlendingens manglende samarbeid om avklaring av identitet eller at forsinkelse skyldes andre forhold utenfor politiets kontroll, blant annet svar på henvendelse til andre lands myndigheter.⁶⁵ Unntaket «særlige grunner»

---

⁶¹ Jf. Ot.prp.nr. 76 (2006-2007) s. 448.

⁶² Jf. NOU 2004: 20 Ny utlendingslov s. 332

⁶³ Sml. samme fremstillingsfrist ved straffeprosessuelle fengsling, jf. strpl. § 183 første ledd fjerde punktum.

⁶⁴ Jf. utl. § 106 tredje ledd fjerde punktum antitetisk

⁶⁵ Jf. Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) s. 355

retter seg mot fengsling etter utl. § 106 første ledd bokstav a, hvor det ikke er unormalt arbeidet med å avklare identitet i tilfeller kan være tidkrevende.⁶⁶

Etter ut. § 106 femte ledd andre punktum «kan bare» fengsling for å forberede eller gjennomføre en utsendelse overstige 12 uker dersom utlendingen ikke samarbeider om gjennomføring av utsendelsen eller det er forsinkelser med å fremskaffe nødvendige dokumenter fra et annet lands myndigheter. Ordlyden «kan bare» har en absolutt karakter. I forarbeider er det uttalt at unntaket i utl. § 106 femte ledd andre punktum er retter seg mot blant annet fengsling etter utl. § 106 første ledd bokstav b.⁶⁷ Etter utl § 106 femte ledd tredje punktum kan fengsling som hovedregel ikke overstige 18 måneder, med mindre utlendingen er utvist som følge av ilagt straff eller særreaksjon.⁶⁸

3.3 Pågripelse og fengsling etter utl. § 106 første ledd bokstav a og b

3.3.1 Forholdet mellom straffeprosessuelle og utlendingsrettslige tvangsmidler

For utlendinger er det nødvendig med en tillatelse for å opphold i Norge. Etter alminnelig utlendingskontroll er politiet, som del av utlendingsmyndighetene, berettiget til å føre kontroll med om dette vilkåret er oppfylt.⁶⁹ Både i forbindelse med saksbehandlingen og for å iverksette vedtak, har politiet anledning til å benytte tvangsmidler der det er grunnlag for dette i henhold til utlendingsloven.⁷⁰ De overordnede formålene med bruk av tvangsmidler etter utlendingsloven er at de skal være til hjelp i utlendingssaken eller sikre iverksettelsen av et vedtak (tvangsretur).⁷¹ Formålet med pågripelse og fengsling etter utl. § 106 første ledd bokstav a er å bringe personens riktige identitet på det rene.⁷² Formålet med pågripelse og

---

⁶⁶ Dette kan også leses ut fra sammenhengen i lovens regler om fremgangsmåte, hvor bokstav a ikke er begrenset til en fengslingsperiode på fire uker om gangen og unntak fra hovedregelen om 12 ukers øvre fengslingsperiode krever kun «særlige grunner», jf. utl. § 106 tredje ledd siste punktum, jf. femte ledd første punktum.

⁶⁷ Jf. Prop. 138 L (2010-2011) s. 45. Formulering ble inntatt som følge av tilslutningen til EUs returdirektiv, se Europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/115/EF 16. des 2008 om felles standarder og prosedyrer i medlemsstatene for retur av tredjelandsborgere med ulovlig opphold (Returdirektivet) kap IV med enkelte særregler ved frihetsberøvelse med henblikk på retur.

⁶⁸ Sml. strl. § 185, som ikke inneholder slik absolutt grense for total fengslingstid.

⁶⁹ Jf. utl. § 21 om alminnelig utlendingskontroll.

⁷⁰ Jf. NOU 2004:20 s. 292-293.

⁷¹ Med «tvangsretur» menes her retur som ikke er frivillig. Dersom utreisefristen ikke overholdes må det normalt legges til grunn at utlendingen ikke vil returnere frivillig, jf. s 369.

⁷² Jf. Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) s. 447.

fengsling etter utl. § 106 første ledd bokstav b er å sikre retur av utlendinger som ikke har rett til å oppholde seg i riket.⁷³

Et grunnleggende utgangspunkt er at de straffeprosessuelle reglene er utformet med tanke på fremgangsmåten ved pågrepelse og fengsling i straffesaker, ikke utlendingssaker.

Henvisningen til straffeprosessuelle regler i utlendingssaker innebærer dermed bruk av regler utenfor sitt alminnelige virkeområde. De straffeprosessuelle reglene ivaretar andre formål, inneholder andre vilkår, og fører til andre rettsvirkninger enn utlendingsloven.⁷⁴

Formålet med bruk av straffeprosesslovens tvangsmidler er etterforskning og avklaring av straffbare forhold.⁷⁵ I motsetning til straffesaker er det ikke krav om at det foreligger mistanke om et straffbart forhold i utlendingssaker. Det kan blant annet vises til at for pågrepelse og fengsling i medhold av utl. § 106 første ledd bokstav b er unndragelsesfare hovedvilkåret. Ved straffeprosessuell pågrepelse og fengsling er unndragelsesfare kun et av flere alternative tilleggsvilkår.⁷⁶ Bruk av pågrepelse og fengsling etter utlendingsloven medfører ikke til at utlendingen får status som siktet.⁷⁷ Bruk av pågrepelse og fengsling etter utlendingsloven er heller ikke utøvelse av påtalemyndighet, men utøvelse av polisiær virksomhet.⁷⁸

3.3.2 Generelt om identifiseringshensikt

Utl. § 106 første ledd bokstav a første alternativ åpner for pågrepelse og fengsling når utlendingen ikke samarbeider om å klarlegge sin identitet i henhold til loven § 21 eller § 83. Utl. § 21 gjelder politiets alminnelige utlendingskontroll og § 83 gjelder utlendingens generelle møte- og opplysningsplikt. Etter utl. § 21 første ledd andre punktum må utlendingen ved slik kontroll vise legitimasjon og om nødvendig gi opplysninger for å bringe identiteten og lovligheten av oppholdet i riket på det rene. Etter utl. § 83 andre ledd første punktum har utlendingen ved innreise, og frem til korrekt identitet er registrert, en plikt til å medvirke til å avklare sin identitet. I forarbeidene fremgår det at formålet med pliktene etter henholdsvis utl. §§ 21 og 83, er å få dokumentert identiteten til utlendingen og å få saken best mulig opplyst.⁷⁹

---

⁷³ Jf. Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) s. 362.

⁷⁴ Jf. NOU 2004:20 s. 339.

⁷⁵ Jf. Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) s. 343.

⁷⁶ Jf. strpl. § 171 nr. 1 «grunn til å frykte for at han vil unndra seg forfølgningen»

⁷⁷ Jf. strpl. § 82 første ledd første punktum («er besluttet eller foretatt pågrepelse»).

⁷⁸ Jf. NOU 2004:20 s. 332.

⁷⁹ *ibid* s. 342.

Etter utl. § 106 første ledd bokstav a andre alternativ kan det pågripes og fengsles dersom det er «konkrete holdepunkter» for å anta at utlendingen oppgir «uriktig identiteten». Ordlyden «konkrete holdepunkter» peker på noe mer enn kun generell mistanke om at den identiteten utlending oppgir er uriktig. I forarbeidene fremgår at mistanken om at identiteten er uriktig må være av en viss styrke.⁸⁰

Avklaring av utlendingens identitet er en av politiets sentrale oppgaver i en utlendingssak.⁸¹ Adgangen etter bokstav a er i motsetning til bokstav b ikke betinget av en utsendelsesprosess (kap 3.3.3 under), men er kun ment å være til hjelp i arbeidet med å avklare utlendingens identitet (kap 3.3.1).

3.3.3 Generelt om iverksettelseshensikt

For å sikre at de lovlig fattede vedtakene kan iverksettes, er det politiet gitt adgang til bruk av pågrepelse og fengsling.⁸² Utl. § 106 første ledd bokstav b første punktum åpner for pågrepelse og fengsling dersom det er «konkrete holdepunkter» for å anta at utlendingen vil unndra seg «iverksettingen av et vedtak som innebærer at utlendingen plikter å forlate riket». Ordlyden «konkrete holdepunkter» er identisk med bokstav a andre alternativ. Det følger av forarbeidene at vurderingen under bokstav b retter seg mot unndragelsesfaren.⁸³ Ordlyden «iverksettingen av et vedtak som innebærer at utlendingen plikter å forlate riket» synes å forutsette at det må være truffet et vedtak. Etter utl. § 99 andre ledd kan tvangsmidler for å sikre iverksettingen av et vedtak anvendes når det er fattet vedtak som innebærer at en utlending må forlate riket, og under behandlingen av en sak som «kan føre til et slikt vedtak». Ordlyden taler isolert for at det ikke behøver å foreligge et vedtak ved bruk av tvangsmidler i iverksettelseshensikt. I forarbeidene er det slått fast at en asylsøker kan fengsles selv om asylsøknaden fortsatt er til behandling.⁸⁴ Etter rettspraksis er det slått fast at et gyldig vedtak ikke er et vilkår for fengsling etter utl. § 106 første ledd bokstav b.⁸⁵

Reglene om tidspunkt og fremgangsmåte ved iverksetting av et vedtak reguleres i utl. § 90. Det gjelder ulike tidspunkt for når et vedtak kan iverksettes, og det forutsettes dermed videre

---

⁸⁰ Jf. Prop 138 L (2010–2011) Endringer i utlendingsloven (utvidet adgang til fengsling mv.) s. 26

⁸¹ *ibid* s. 49.

⁸² Jf. Ot.prp.nr. 65 (2006-2007) s. 356.

⁸³ Jf. Prop 138 L (2010–2011) s. 26

⁸⁴ Jf. Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) s. 445.

⁸⁵ Jf. Rt. 2014 s. 220 avsnitt 14. Betydning av utlendingssaken status for bruk av tvangsmidler ble behandlet i Tvangsmiddelrapporten, se kap 3.1.

at det foreligger et vedtak som kan iverksettes.⁸⁶ Etter utl. § 90 femte ledd iverksettes vedtak ved at utlendingen gis en utreisefrist, med mindre det er grunnlag for å unnlate å gi en slik frist. Etter § 90 sjette ledd kan politiet føre utlendingen ut hvis utlendingen ikke overholder fristen, utreisefrist ikke er gitt, eller det er konkrete holdepunkter for å anta at utlendingen ikke vil forlate riket innen utløpet av fristen.

---

⁸⁶ Se her utl. § 90 femte og siste ledd om særregler om tidspunktet for iverksetting av vedtak i asylsaker.

4 Anvendelsen av straffeprosesslovens regler om pågripelse og fengsling i utlendingssaker

4.1 Enkelte straffeprosessregler som ikke «passer»

Strpl. § 186a regulerer adgang til fullstendig isolasjon ved varetektsfengsling av hensynet til bevisforspillelsesfare. Både regelens formål og hensyn er utelukkende av straffeprosessuell karakter, og kan dermed uten videre ikke anvendes i en utlendingssak.⁸⁷ Strpl. § 187 regulerer rettens adgang til fortsatt fengsling etter ilagt straff. Det er på det rene at en utlendingssak ikke er en sak om straff, slik at regelen klart ikke kan anvendes ut fra utlendingssakens situasjon alene.

4.2 Anvendelse av straffeprosesslovens regler om pågripelse

4.2.1 Beslutning, kompetanse og iverksettelse

Etter strpl. § 175 første ledd første punktum følger det at pågripelse besluttes av påtalemyndigheten. Straffeprosesslovens § 55 første ledd nr. 3 regulerer hvem som har påtalemyndighet i politiet.

Etter § 106 tredje ledd er det politimesteren eller den som politimesteren gir fullmakt som er gitt beslutningskompetanse. Som tidligere påpekt (kap 3.2.1) er kompetansen til å beslutte pågripelse i utlendingssaker særskilt lagt til politiet uten at det er nødvendig med påtalekompetanse. Begrunnelsen er som nevnt (kap 3.3.1) at bruk av pågripelse i utlendingssaker ikke er utøvelse av påtalemyndighet.

Henvisningen kan dermed ikke forstås slik at den skulle endre på utlendinglovens kompetanseregler eller det kompetanseforhold som tydelig er forutsatt i lovens forarbeider.

---

⁸⁷ Se for øvrig utl. § 107 som hjemler en viss adgang til å ilegge restriksjoner under opphold i utlendingssinternat.

Henvisningen til strpl. § 175 første ledd første punktum kan dermed ikke forstås slik påtalemyndigheten kan beslutte pågrepelse i utlendingssaker.

Etter strpl. § 175 første ledd andre punktum stilles det krav til pågripelsesbeslutningens form og innhold. Den skal være skriftlig og inneholde betegnelse av den mistenkte, en kort beskrivelse av det straffbare forhold og grunnen til pågripelsen. Etter tredje punktum kan beslutning gis muntlig dersom det er fare ved opphold, men skal da snarest mulig nedtegnes.

Utlendingsloven inneholder ikke krav til pågripelsesbeslutningens form eller innhold. I en utlendingssak vil utlendingen ikke være mistenkt for en straffbar handling. Selve innholdet i beslutningen passer dermed klart ikke i utlendingssaker.

Spørsmålet er om henvisningen til strpl. § 175 første ledd andre punktum må forstås slik det gjelder et krav om skriftlig beslutning som inneholder en kort beskrivelse om grunnen til pågripelsen.

I forarbeidene fremgår det at kravet på en skriftlig beslutning følger av hensynet til god orden og som en viss garanti for at beslutningen er overveid.⁸⁸ En utlending som pågripes vil, i likhet med mistenkte personer, ha behov for å vite hva som er årsaken for pågripelsen og dermed ha en garanti for at beslutningen er overveid. Formålet bak en slik ordensregel gjør seg videre gjeldende også ved pågrepelse i utlendingssaker.

Med avgjørende vekt på regelens formål om god orden og en overveid beslutning, må henvisningen til strpl. § 175 første ledd andre punktum forstås slik det gjelder et krav om skriftlig beslutning som inneholder en kort beskrivelse om grunnen til pågripelsen.

Etter § 175 andre ledd kan retten treffe beslutning om pågrepelse overfor mistenkte som befinner seg i utlandet. Etter utl. § 2 om lovens saklige virkeområde, gjelder loven utlendingers adgang til riket og deres «opphold her». Ordlyden taler for at utlendingslovens geografiske virkeområde er begrenset til personer som befinner seg i Norge. I forarbeidene er det også slått tydelig fast at utlendingslovgivningen gjelder for riket (Norge).⁸⁹ Med vekt på lovens klare ordlyd kan ikke henvisningen til § 175 andre ledd forstås slik at lovgiver har ment å utvide lovens saklige virkeområde.

---

⁸⁸ Jf. Ot.prp.nr. 35 (1978-1979) s. 168

⁸⁹ Jf. Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) s. 56.

Etter strpl. § 176 første ledd første punktum kan politiet foreta pågrepelse uten beslutning av retten eller av påtalemyndighetene, når det er fare ved opphold. Etter andre punktum gjelder det samme «enhver annen» dersom den mistenkte treffes eller forfølges på fersk gjerning eller ferske spor. Etter andre ledd skal den som har foretatt en slik pågrepelse etter andre punktum, straks overgi den pågrepne til politiet. Ordlyden «enhver annen» åpner for at alle personer kan pågripe.

Etter utl. § 106 tredje ledd tredje punktum kan en polititjenestemann foreta pågrepelse når det er fare ved opphold. Henvisningen innebærer ingen endring i kompetansereglene for pågrepelse etter utlendingssaker på dette området. Andre enn politiet har imidlertid ikke hjemmel i utlendingssaker til å foreta pågrepelse i utlendingssaker. En utlending er heller ikke mistenkt for noe, noe som unntaket i strpl. § 176 første ledd andre punktum retter seg mot. Det ville under enhver omstendighet være upraktisk, ettersom pågrepelse i utlendingssaker forutsetter en viss innsikt i den underliggende utlendingssaken, hvilket kun politiet vil ha. Dette trekker i sterk retning av at unntaket etter andre punktum ikke kan anvendes i utlendingssaker.

Med vekt på sammenheng i kompetansereglene kan ikke henvisningen til strpl. § 176 forstås slik at andre enn politiet har hjemmel til å foreta pågrepelse i utlendingssaker.

4.2.2 Underretning

Etter strpl. § 177 første punktum «skal den som blir pågrepet gis opplysning» om det lovbrudd mistanken gjelder. Etter andre punktum «skal» han ha avskrift av beslutningen, hvis det foreligger skriftlig beslutning om pågrepelse.

En naturlig forståelse av første punktum gir den pågrepne krav på informasjon. I forarbeidene er det ment som et minstekrav at den pågrepne gjøres kjent med hva mistanken gjelder.⁹⁰ Ordlyden «skal» i andre punktum peker videre på at den pågrepne har krav på skriftlig beslutning dersom den nedtegnes. Etter forarbeidene er begrunnelsen at det ikke kan medregnes at pågrepne personer er klar over sine rettigheter etter loven. Først da kan bestemmelsen få reell betydning.⁹¹

---

⁹⁰ Jf. NUT 1969:3 Innstilling om rettergangsmåten i straffesaker fra Straffeprosesslovkomiteen (Komiteen til revisjon av straffeprosessloven) s. 242.

⁹¹ *ibid* s. 242.

Utlendingsloven inneholder ikke et krav om underretning. Ved pågrepelse i en utlendingssak retter heller ikke mistanken seg mot et lovbrudd. Det følger av EMK art 5 nr. 2 at enhver som blir pågrepet har krav på underretning på et språk han forstår. Det er på det rene at den prosessuelle garantien gjelder ved pågrepelse i utlendingssaker. Etter konvensjonen er det imidlertid ikke et krav at den pågrepte skal gis en skriftlig beslutning dersom den nedtegnes.

Spørsmålet er om henvisningen til strpl. § 177 andre punktum må forstås slik at politiet plikter å gi den pågrepte utlendingen utskrift av pågripelsesbeslutningen, dersom den nedtegnes.

Hensynet bak regelen er at den pågrepte skal informeres, og samtidig slippe å be om avskrift av hensyn til manglende kjennskap til sine rettigheter etter loven. Det må kunne forutsettes at en utlending, i likhet med en som er pågrepet for mistanke om lovbrudd, ikke vet at en kan be om avskrift. Hensynet bak regelen trekker i retning av at politiet har samme plikt. I samme retning trekker det at regelen først blir av reell betydning når den pågrepte ikke behøver å be om avskrift dersom den nedtegnes.

På bakgrunn av regelens formål må henvisningen til strpl. § 177 andre punktum forstås slik at politiet plikter å gi den pågrepte utlendingen utskrift av pågripelsesbeslutningen, dersom den nedtegnes.

4.2.3 Gjennomføring av pågrepelse

Etter strpl. § 178 første ledd skal pågripelsen foretas «så skånsomt som forholdene tillater». Etter andre ledd er politiet gitt en viss adgang til personundersøkelse og beslag i forbindelse med pågripelsen, med det for øye å forhindre voldsbruk eller at personen unnviker pågripelsen. Ordlyden «så skånsomt som forholdene tillater» angir at pågrepelse ikke må gjennomføres med mer makt enn hva som er nødvendig ut fra situasjonen.

Utlendingsloven inneholder ingen regler for hvordan pågripelsen skal foretas. Det følger imidlertid av utlendingslovens forarbeider at politilovens alminnelig regler om maktbruk gjelder når politiet utøver myndighet på vegne av utlendingsforvaltningen.⁹² At det gjelder et prosessuelt krav om hensynsfullhet ved pågrepelse i utlendingssaker har også vært antatt før gjeldende utlendingslov trådte i kraft.⁹³

---

⁹² NOU 2004: 20 Ny Utlendingslov s. 332. Jf. Lov 4. august nr. 53 lov om politiet (politiloven) § 6.

⁹³ Jf. Bunæs (2004) s. 494-495.

På bakgrunn av uttalelsen i forarbeider må henvisningen til strpl. § 178 må forstås slik at gjelder samme krav til gjennomføring av pågripelsen og adgang til personundersøkelser ved pågripelse i utlendingssaker.

4.2.4 Etterfølgende kontroll

Etter strpl. § 179 skal spørsmålet om å opprettholde en beslutning om pågripelse, som ikke er besluttet av retten eller påtalemyndigheten, snarest mulig forelegges for en av påtalemyndighetenes tjenestemenn. Opprettholdes pågripelsen, skal beslutning nedtegnes med slikt innhold som bestemt i § 175 første ledd.

På bakgrunn av tidligere drøftelser om pågripelseskompetanse må henvisningen forstås slik at spørsmålet om opprettholdelse av en pågripelse i utlendingssak ikke skal foreligges påtalemyndighetene. Spørsmålet er om henvisningen til strpl. § 179 skal forstås slik at spørsmålet om å opprettholde en beslutning om pågripelse i en utlendingssak, skal forelegges politimesteren eller den politimesteren har gitt fullmakt.⁹⁴

Utgangspunktet er at opprettholdelse av en pågripelse uten forutgående beslutning ikke reguleres direkte i utlendingsloven. Spørsmålet er særlig aktuelt dersom en polititjenestemann har besluttet pågripelse når det er fare ved opphold.⁹⁵ En slik beslutning vil innebære en pågripelse uten forutgående beslutning. Det er ikke uttalt i straffeprosessloven hva som er formålet bak regelen. Det er nærliggende å forstå regelen som en viktig rettsikkerhetsgaranti, slik at alle pågripelser gjennomgår en etterfølgende legalitetskontroll.

Forfatterne av tvangsmiddelrapporten mener at henvisningen ikke kan forstås slik at det gjelder et krav om etterfølgende kontroll, siden påtalemyndigheten ikke har noe med slike saker å gjøre.⁹⁶ Jeg er av samme oppfatning som forfatterne vedrørende synet på påtalemyndighetenes rolle, men mener likevel at slutningen er noe forhastet. Som tidligere påpekt må henvisningen til straffeprosessregler som angår påtalemyndighetene, forstås med de klare forutsetninger som følger av utlendingslovens forarbeider med hensyn til kompetanse og rollefordeling.

---

⁹⁴ Jf. utl. § 106 tredje ledd første punktum.

⁹⁵ Jf. utl. § 106 tredje ledd tredje punktum.

⁹⁶ Tvangsmiddelrapporten s. 44.

På denne bakgrunn må henvisningen til strpl. § 179 forstås som at spørsmålet om å opprettholde en beslutning om pågrepelse i en utlendingssak, skal forelegges politimesteren eller den politimesteren har gitt fullmakt.

Når det gjelder plikten til skriftlig beslutning etter andre punktum følger det av straffeprosesslovens forarbeider at plikten til nedtegning er ment som en rimelig ordensregel, hvor en skriftlig beslutning alltid bør foreligges blant sakens dokumenter fra en tjenestemann i påtalemyndighetene.⁹⁷ På bakgrunn av regelens formål som ordensregel må henvisningen i alle tilfeller forstås slik at samme plikt til skriftlig beslutning gjelder i utlendingssaker.

4.2.5 Forklaringsrett

Etter strpl. § 180 skal den pågrepne snarest mulig gis adgang til å forklare seg for politiet etter reglene i strpl. §§ 230, 232 og 233. Bestemmelsen oppstiller en forklaringsrett for den som blir pågrepet i en straffesak.

Et spørsmål som reiser seg er hvordan viderehenvisningene i strpl. § 180 skal forstås. En nærliggende forståelse er at andre straffeprosessregler, utenfor de utlendingsloven viser til, ikke kan anvendes i utlendingssaker. Strpl. §§ 230, 232 og 233 gjelder i utgangspunktet under etterforskning. Hensynet til sammenheng i regelverket taler også mot at viderehenvisninger anvendes, da dette kan åpne for utilsiktede slutninger som lovgiver ikke har gjennomtenkt. Regler som angår forklaring under etterforskning har videre et klart straffeprosessuelt preg. Dette trekker i kraftig retning av viderehenvisningen er utelukket.

Med vekt på hensynet til sammenheng i regelverket og reglenes karakter kan ikke henvisningen til strpl. § 180 forstås slik at det gjelder en forklaringsrett.

4.2.6 Meldeplikt eller bestemt oppholdssted

Etter strpl. § 181 første ledd kan påtalemyndighetene unnlate pågrepelse mot samtykke om meldeplikt eller bestemt oppholdssted (fengslingsurrogat). Etter utl. § 106 andre ledd skal ikke politiet beslutte pågrepelse eller fengsling dersom det vil være tilstrekkelig med

---

⁹⁷ Jf. NUT 1969:3 s. 242.

meldeplikt eller pålegg om bestemt oppholdssted.⁹⁸ Henvisningen reiser spørsmål om forholdet til utlendingslovens egne prosessregler.

Spørsmålet er om henvisningen til at strpl. § 181 må forstås slik at politiet også kan benytte straffeprosessuelle fengslingssurrogat i utlendingssaker.

I juridisk teori er utl. § 105 forstått som at den uttømmende regulerer politiets adgang til bruk av fengslingssurrogat.⁹⁹ I domstolene er det noe usikkerhet knyttet til hvilket regelverk som benyttes i praksis.¹⁰⁰ Etter utl. § 105 andre ledd siste punktum gjelder straffeprosesslovens §§ 175 første ledd andre punktum, 184 og 187a tilsvarende så langt de passer. Strpl. § 181 er ikke nevnt. Dette trekker i sterk retning av at det ikke var meningen at det skulle være en adgang til å benytte andre tiltak enn de som følger av § 105. Da ville det vært naturlig at en også henviste til strpl. § 181 særskilt, og ikke generelt, slik det er gjort i utl. § 106.

Med avgjørende vekt på at sammenheng mellom regelverkene må utl. § 105 anses som uttømmende. Henvisningen til at strpl. § 181 må forstås slik at politiet ikke kan benytte straffeprosessuelle fengslingssurrogat i utlendingssaker. De samme synspunktene gjør seg gjeldende ved av bruk fengslingssurrogat etter strpl. §§ 188 til 190.

4.2.7 Underretning til nærstående

Etter strpl. § 182 første ledd skal påtalemyndighetene, når pågripelse er foretatt, som hovedregel underrette den pågripnes husstand eller «annen person han utpeker». Dersom den pågripne ikke ønsker det, gis ikke underretning, med mindre særlige grunner taler for det. Etter andre ledd kan det gjøres unntak fra hovedregelen dersom en slik underretning vil være til «vesentlig skade for etterforskningen».

Utlendingsloven inneholder ikke en underretningsplikt når pågripelse er foretatt. I juridisk teori er det uten videre antatt at bestemmelsen skal gjelde ved fengslingssaker.¹⁰¹ Ordlyden «annen person han utpeker» er også vid. I forarbeider fremgår det at formuleringen hadde til hensikt å ikke stenge for at andre enn pårørende kunne bli varslet, eksempelvis

---

⁹⁸ Jf. utl. § 105.

⁹⁹ Jf. Vandvik s. 576.

¹⁰⁰ Se her Tvangsmiddelrapporten s. 11, hvor det ble funnet eksempler fra praksis i lagmansretten på at også straffeprosessuelle fengslingssurrogat etter strpl. § 188 har blitt anvendt i utlendingssaker.

¹⁰¹ Vevstad 2010 s. 580. Forfatteren antar at det gjelder en informasjonsplikt overfor både den pågripne utlending og pårørende med henvisning til strpl. §§ 177 og 182.

arbeidsgiver.¹⁰² Etter utl. § 2 er lovens saklige virkeområde Norge. På bakgrunn av forarbeidsuttalelsene er det nærliggende å tolke bestemmelsens innskrenkende til å gjelde personer i Norge.

Henvisningen til strpl. § 182 første ledd må forstås slik at det gjelder en underretningsplikt når pågripelse er foretatt i utlendingssaker, med den begrensning at utlendingen kun kan utpeke en person i Norge.

Det neste spørsmålet blir om henvisningen til strpl. § 182 andre ledd må forstås slik at det kan gjøres unntak fra hovedregelen, dersom en slik underretning vil være til «vesentlig skade for etterforskningen».

Ordlyden «vesentlig skade for etterforskningen» peker på at underretningen medfører at bevis eller annet material i saken ødelegges. I forarbeidene er det uttalt at det vil være «(...)en naturlig risiko for at siktede ønsker underrettet en medskyldig eller en kontaktmann som vil motarbeide etterforskningen, men en tilsvarende risiko vil kunne foreligge også om det er en av siktedes pårørende som underrettes».¹⁰³

I tvangsmiddelrapporten er det antatt at det ikke kan gjøres unntak fra hovedregelen fordi unntak er begrunnet av hensynet til etterforskning av en straffesak.¹⁰⁴ Jeg deler synspunktet om at hensynet til etterforskningen isolert er lite treffende. Likevel er det gode grunner som taler for at det bør kunne gjøres unntak i en utlendingssak om iverksettelse. I en sak om iverksettelse hvor pågripelse også er planlagt overfor utlendingens nærstående eller noen utlendingen kan utpeke, vil en absolutt underretningsplikt kunne være skadende for politiets arbeid med å iverksette vedtak og sikre retur. Her vil også politiet ha et behov for å begrense den pågrepnes kontakt med sine nærstående eller andre.

Med vekt på formålet bak unntaksregelen må henvisningen til strpl. § 182 andre ledd forstås slik at det kan gjøres unntak fra hovedregelen dersom en slik underretning vil være til vesentlig skade for arbeidet i utlendingssak om iverksettelse.

4.2.8 Løslatelse eller fremstilling for fengsling

---

¹⁰² Jf. Ot.prp.nr. 35 (1978-1979) s. 169.

¹⁰³ *ibid.*

¹⁰⁴ Tvangsmiddelrapporten s. 46.

Etter strpl. § 183 første ledd er fristen for å fremstille den pågrepne for retten «snarest mulig, og senest den tredje dagen etter pågripelsen». Fremstillingsfristen er lik utlendingsloven.¹⁰⁵ Det kan videre nevnes at en innleder første ledd med ordene «vil påtalemyndigheten beholde den pågrepne» for å angi at påtalemyndigheten naturligvis kan løslate den pågrepne før det blir aktuelt å framstille for retten.¹⁰⁶ I utlendingsloven er det politiet som er gitt kompetansen til å løslate eller fremstille for fengsling.¹⁰⁷

Det følger av strpl. § 183 første ledd tredje punktum at dersom den pågrepne ikke blir fremstilt dagen etter pågripelse, «skal» grunnen til det opplyses i rettsboken, Ordlyden «skal» angir en begrunnelsesplikt. I tvangsmiddelrapporten legges det til grunn at det gjelder en begrunnelsesplikt i utlendingssaker, med den begrunnelse at regelen må forstås som en rettsikkerhetsgaranti uavhengig av fengslingsgrunnlag.¹⁰⁸ I juridisk teori er det antatt at det gjelder en tilsvarende begrunnelsesplikt etter utlendingsloven, hvor et brudd på plikten vil inngå i forholdsmessighetsvurderingen av frihetsberøvelse.¹⁰⁹ I straffesaker vil også oversittelse av begrunnelsesplikten være et forhold som må inngå i forholdsmessighetsvurderingen etter straffeprosessloven.¹¹⁰

Med vekt på at regelen er gitt av rettssikkerhetshensyn må henvisningen til strpl. § 183 første ledd tredje punktum forstås slik at politiet har samme begrunnelsesplikt i utlendingssaker. Manglende begrunnelse i rettsboken vil uansett være uten betydning for rettens prøving av fengslingen, men anses i stedet for en saksbehandlingsfeil.¹¹¹

Strpl. § 183 første ledd fjerde punktum henviser til forskrift om bruken av «og forholdene» i politiarrest, «herunder om elektronisk overvåking». I forarbeidene ble ordene «herunder om elektronisk overvåking» føyd til for å klargjøre at hjemmelen for å gi nærmere regler om bruk av politiarrest også omfatter regler om elektronisk overvåking. I tillegg er ordene «og forholdene i» ment å presisere at forskriftshjemmelen også omfatter forholdene i politiarrest.¹¹²

---

¹⁰⁵ Jf. § 106 tredje ledd tredje punktum.

¹⁰⁶ Jf. Ot.prp.nr. 35 (1978-1979) s. 170:

¹⁰⁷ Jf. utl. § 106 tredje ledd tredje punktum «vil politiet beholde den pågrepne».

¹⁰⁸ Tvangsmiddelrapporten s. 46.

¹⁰⁹ Se Bunæs 2004 s. 50.og Vevstad 2010 s. 579 tilsvarende.

¹¹⁰ Norsk Lovkommentar, Geir Sunde Haugland, Note (1087).

¹¹¹ Norsk Lovkommentar, Geir Sunde Haugland, Note (1091).

¹¹² Jf. Ot.prp.nr. 25 (2008-2009) s. 37.

Spørsmålet er om reglene om politiarrest i strpl. § 183 første ledd fjerde punktum også gjelder i utlendingssaker.

Hovedregelen er at utlendinger som pågripes og fengsles etter utl. § 106 første ledd skal anbringes i utlendingsinternat, ikke ordinær politiarrest.¹¹³ Det følger imidlertid av utl. § 107 første ledd at utlendingen unntaksvis kan anbringes «annet særskilt tilrettelagt innkvarteringsted». I forarbeidene åpner unntaket for plassering i fengsel i regi av kriminalomsorgen blant annet i de tilfeller det kan antas at fengslingen blir langvarig, for eksempel på grunn av åpenbare problemer med å klarlegge identitet.¹¹⁴ Videre gjelder forskriften bruk av politiets arrester, uavhengig av hjemmelsgrunnlaget for oppholdet i politiarrest.¹¹⁵

På bakgrunn av det som er nevnt må reglene om politiarrest i strpl. § 183 første ledd fjerde punktum også gjelder i utlendingssaker hvor utlendingen unntaksvis anbringes ordinær politiarrest.

Etter strpl. § 183 første ledd femte punktum følger det at § 187a gjelder tilsvarende. Etter forarbeidene innebærer henvisningen at påtalemyndigheten skal løslate den pågrepne straks dersom vilkårene for å holde ham pågrepet ikke lenger er oppfylt, eller fremstillingsfristen er passert uten at den siktede er fremstilt for varetekt.¹¹⁶ Hvordan henvisningen til § 187a skal forstås gjennomgås i mer detalj i kap 4.3.5 om løslatelse ved fengsling. Reglene i bestemmelsens andre og tredje ledd gjelder mindreårige.¹¹⁷

Etter strpl. § 183 fjerde ledd har påtalemyndighetene en møteplikt ved førstegangsfengsling, med mindre det er forbundet med uforholdsmessig ulempe. I forarbeidene fremgår det at regelen er uttrykk for det prinsipp at påtalemyndigheten som regel bør møte når den pågrepne fremstilles for fengsling.¹¹⁸

Det er politiet som begjærer fengsling i utlendingssaker.¹¹⁹ Utlendingsloven inneholder imidlertid ikke en oppmøteplikt for politiet. Henvisningen må i tilfelle forstås slik at det ikke

---

¹¹³ Jf. utl. § 107 om utlendingsinternat (Trandum) første ledd. Utlendingsinternatet er ikke underlagt kriminalomsorgen, men administreres av politiet, jf. andre ledd.

¹¹⁴ Jf. Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) s. 448

¹¹⁵ Jf. Forskrift 30. Juni 2006 nr. 749 om bruk av politiarrest § 1-1 anvendelsesområde.

¹¹⁶ Jf. Ot.prp.nr. 66 (2001-2002) s. 134.

¹¹⁷ Det nevnes kort her at det gjelder en særlig fremstillingsfrist for mindreårige, jf. utl. § 106 fjerde ledd.

¹¹⁸ Jf. NUT 1969:3 s. 243.

¹¹⁹ Jf. utl. § 106 tredje ledd tredje punktum.

er påtalemyndighetene som har møteplikt i utlendingssaker, men politiet. I juridisk teori er det antatt at politiet har en møteplikt i utlendingssaker.¹²⁰ Videre er politiet normalt til stede under fengslingsmøtene, uten at en har sett grunn til å lovfeste en møteplikt.¹²¹ Hensynet til sakens opplysning taler videre for at politiet har en møteplikt, slik at retten har mulighet til å få supplerende opplysninger.

Med vekt på at regelen er uttrykk for et prinsipp om fremmøte må henvisningen til strpl. § 183 fjerde ledd forstås slik at politiet har en møteplikt ved begjæring om førstegangsfengsling i utlendingssaker.

4.3 Anvendelse av straffeprosesslovens regler om fengsling i utlendingssaker

4.3.1 Varetektsfengsling

Etter Strpl. § 184 første ledd første punktum er det retten som avgjør ved kjennelse om den pågrepne skal undergis varetektsfengsling. Det følger av utl. § 106 tredje ledd tredje punktum at det er tingretten som tar stilling til fengslingsspørsmålet. Loven er imidlertid taus om hvilken avgjørelsesform som skal benyttes. I forarbeidene er det imidlertid klart forutsatt at opprettholdelse av fengsling krever kjennelse av retten.¹²² I praksis avgjøres også fengslingsspørsmålet i utlendingssaker ved kjennelse.¹²³ Henvisningen til strpl. § 184 første ledd må derfor forstås mer som en presisering, at også fengsling i utlendingssaker avgjøres av retten ved kjennelse.

Strpl. § 184 andre ledd første punktum regulerer når fengsling kan besluttes. Bestemmelsen viser her til det generelle mistankekravet og kravet om spesiell fengslingsgrunn, samt kravet om at fengslingsformål ikke kan oppnås med fengslingsurrogat. Det er utl. § 106 første ledd som regulerer hvilke materielle vilkår som må være oppfylt for å benytte fengsling i

---

¹²⁰ Jf. Bunæs s. 513.

¹²¹ Se vedlagte kjennelser fra Oslo tingrett.

¹²² Jf. Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) s. 307.

¹²³ Se vedlagt kjennelser fra Oslo tingrett. Et annet spørsmål er om reglene om anke over kjennelsen reguleres av tvisteloven eller straffeprosessloven, se nærmere Tvangsmiddelrapport s. 7. Etter praksis fra Høyesteretts ankeutvalg anvendes straffeprosesslovens regler om anke, se eksempelvis Rt. 2010 s. 812 og Rt. 2011 s. 41. I en sak fra Borgating var det spørsmål om anke over fengsling skulle gis oppsettende virkning. Lagmannsretten fant ikke grunnlag for å at spørsmålet skulle vurderes annerledes i saker om fengsling etter utlendingssloven enn i andre fengslingsaker, jf. LB 2015-42826.

utlendingssaker. Det skal heller ikke besluttes fengsling dersom det vil være tilstrekkelig å benytte fengslingssurrogater etter § 105.¹²⁴ I forarbeidene fra tidligere lov av 1988 er det også klart forutsatt at henvisningen ikke omfatter materielle straffeprosessvilkår.¹²⁵ Henvisningen til strpl. § 184 andre ledd første punktum kan dermed ikke forstås slik at den gjelder i utlendingssaker.

Etter strpl. § 184 andre ledd tredje og fjerde punktum stilles det krav til kjennelsens innhold. Kjennelsen skal angi lovhjemmelen, kortfattet nevne hvorfor det antas å foreligge skjellig grunn til mistanke, og for øvrig gjøre rede for grunnen. Det skal også stå i kjennelsen at fengslingen ikke er et uforholdsmessig inngrep.

Det er på det rene at stilles krav til at fengsling ikke er et uforholdsmessig inngrep i utlendingssaker og at dette følger av kjennelser i praksis.¹²⁶ Utlendingsloven inneholder imidlertid ikke eksplisitt krav til fengslingskjennelsens innhold. I utlendingssaker vil det også være helt andre forhold som retten må vurdere enn ved prøving av fengsling i straffesaker. Kravet til fengslingsgrunn knytter seg til identitet eller unndragelsesfare. Det er ikke krav om generell mistanke eller spesiell fengslingsgrunn. Henvisningen må derfor først forstås slik at begrunnelseskravet retter seg mot fengslingsgrunnen i utlendingssaken.

Spørsmålet blir om henvisningen til strpl. § 184 andre ledd tredje og fjerde punktum må forstås slik at det også må stilles krav til kjennelsens innhold i utlendingssaker.

Det fremgår av forarbeidene at kravet til rettslig prøving og kjennelsens innhold er en forutsetning for den rettsikkerhetsgaranti som loven forutsetter.¹²⁷ Kravet til begrunnelse er videre stilt av hensyn til siktede, som normalt ikke vil ha forutsetninger for å forstå lovens vilkår.¹²⁸ En utlending vil på samme måte som siktede i en straffesak mangle forutsetninger for å forstå lovens fengslingsvilkår.

Med vekt på at regelen er en rettsikkerhetsgaranti og er gitt av hensyn til den fremstiltes manglende kunnskap om lovens vilkår, må henvisningen til strpl. § 184 andre ledd tredje og

---

¹²⁴ Jf. utl. § 106 andre ledd.

¹²⁵ Jf. Ot.prp.nr. 46 (1986-1987) s.173.

¹²⁶ Jf. utl. § 99 første ledd generelt om bruk av tvangsmidler. Se også vedlagt fengslingskjennelser.

¹²⁷ Jf. NUT 1969:3 s. 244.

¹²⁸ Jf. Ot.prp.nr. 35 (1978-1979) s. 172.

fjerde punktum forstås slik at det også må stilles krav til kjennelsens innhold i utlendingssaker.

Etter strpl. § 184 tredje ledd har retten, på initiativ fra påtalemyndighetene, en adgang til å avsi fengslingskjennelse overfor en annen mistenkt som er tilstede under rettsmøte.

Utlendingsloven inneholder ikke en slik adgang. At en slik adgang gjelder overfor en mistenkt i en straffesak tyder også på at adgangen er av straffeprosessuell karakter. I forarbeidene til tidligere utlendingslov var det også en klar forutsetning at materielle straffeprosessuelle regler ikke skulle omfattes.¹²⁹ En slik adgang for retten vil endelig innebære en stor utvidelse av fengslingsadgangen på utlendingsrettens område, dersom utlendinger som er tilstede i et fengslingsmøte fengsles uten at det foreligger en egen utlendingssak. Med vekt på entydige uttalelser i forarbeidene og regelens straffeprosessuelle karakter kan henvisningen til strpl. § 184 tredje ledd ikke forstås på den måten retten har en slik adgang på initiativ fra politiet i utlendingssaker.

Etter strpl. § 184 fjerde ledd kan også retten beslutte fengsling og løslatelse etter at tiltale er reist. Det følger av utl. § 106 tredje ledd tredje punktum at retten beslutter fengsling. Loven er imidlertid taus om løslatelse. Det er uansett på det rene at det ikke tas ut en tiltalebeslutning i en utlendingssak og henvisningen til strpl. § 184 fjerde ledd må derfor forstås slik at den ikke gjelder i utlendingssaker.

Etter strpl. § 184 femte ledd kan kjennelser om fengsling og løslatelse til enhver tid omgjøres. Utlendingsloven inneholder ikke regler om omgjøring. Henvisningen til strpl. § 184 femte ledd reiser spørsmål om hvilken prosessform som følges.¹³⁰ Det forutsettes at også kjennelser i utlendingssaker kan omgjøres.

4.3.2 Rettens veilednings- og orienteringsplikt

Etter strpl. § 184a første ledd har retten en alminnelig veiledningsplikt overfor siktede om hva siktelsen og fengslingsbegjæringen innebærer før fengslingsspørsmålet avgjøres. Etter andre ledd skal siktede gis skriftlig orientering om kjennelsen og hva den medfører. Etter tredje ledd skal siktede orienteres muntlig dersom han er tilstede når fengslingskjennelsen avsies. Det

---

¹²⁹ Jf. Ot.prp.nr. 46 (1986-1987) s. 173.

¹³⁰ Spørsmålet om omgjæringsregelen er tvl. § 19-10 eller strpl. § 187a tas opp i kapittel 5.

følger av forarbeider at formålet er å sikre at siktede forstår hva som foregår i forhørsretten når fengslingsspørsmålet skal avgjøres. Dersom det avsies fengslingskjennelse mot siktede, er det viktig at han forstår hva kjennelsen går ut på og at han gjøres kjent med kjæremålsadgangen.¹³¹

Utlendingsloven inneholder ikke en veiledningsplikt for retten. Videre er det heller ingen siktede eller siktelse i utlendingssaker. Formålet bak regelen får imidlertid betydning i utlendingssaken. En utlending vil i samme utstrekning som siktede i en straffesak ha behov for veiledning når fengslingsspørsmålet avgjøres. Med avgjørende vekt på regelens formål må henvisningen til § 184a forstås slik at det gjelder en veiledningsplikt for retten i utlendingssaker med den modifikasjon at veiledningen ikke skal inneholde en orientering om siktelsen, ettersom ingen er siktet i en utlendingssak.

4.3.3 Fengslingstid og forlengelse av fengsling

Etter strl. § 185 først ledd første punktum fastsettes en bestemt tidsperiode, dersom retten beslutter å fengsle den siktede. Etter andre punktum skal fristen være «så kort som mulig og må ikke overstige fire uker». Etter tredje punktum kan den forlenges med inntil fire uker av gangen. Etter fjerde punktum «kan» retten sette en lengre frist dersom «etterforskningens art eller andre særlige omstendigheter» tilsier at fornyet prøving etter fire uker vil være uten betydning. Henvisningen til strpl. § 185 første ledd reiser spørsmål om forholdet til utlendingslovens egne regler om samlet fengslingstid.¹³²

Strpl. § 185 første ledd andre punktums ordlyd «så kort som mulig og må ikke overstige fire uker» angir en lengstefrist for hver fengslingsperiode. Ordlyden «kan» i fjerde punktum åpner for at retten kan sette en lengre frist. Det følger av lovens forarbeider at adgangen til å gjøre unntak fra hovedregelen om fire uker er «meget snever» både ved førstegangsfengsling og forlengelse, særlig sett hen til at det i straffesaker normalt er rimelig utsikter til at saken vil endre seg etter fire uker.¹³³ Hensynet til rettsikkerhet tilsier at retten jevnlig foretar en prøvelse av fengslingsspørsmålet, og at det ikke går for lang tid mellom hver gang.¹³⁴

---

¹³¹ Jf. Ot.prp.nr. 53 (1983-1984) s. 165.

¹³² Se kap 3.2.2 om utlendingslovens særskilte regler om samlet fengslingstid.

¹³³ Jf. Ot.prp.nr. 53 (1983-1984) s. 166.

¹³⁴ Jf. NOU 1980:28 s. 88.

Etter utl. § 106 tredje ledd femte punktum kan fengsling etter første ledd «bokstav b til f besluttes for høyst fire uker av gangen». Regelen tilsvarer strpl. § 185 første ledd tredje punktum. I motsetning til straffeprosessloven åpner ikke utlendingsloven for unntak på dette område, heller ikke ved forlengelse av fengsling. Ordlyden i utl. § 106 tredje ledd femte punktum kan forutsetningsvis forstås slik at fengsling i medhold av utl. § 106 første ledd bokstav a kan settes utover fire uker. I forarbeidene fremgår det at både ved fengsling i identifiseringshensikt og fengslingshensikt kan retten beslutte fengsling i inntil fire uker om gangen. Med henvisning til strpl. § 185 uttales det imidlertid at ved identifiseringstilfellene kan det også fengsles for lengre perioder dersom fornyet prøving etter fire uker vil være uten betydning.¹³⁵

Hensyn som taler mot å gjøre unntak gjør seg ikke gjeldende i like stor grad i utlendingssak om identitet, hvor det ikke nødvendigvis er rimelig utsikter til at saken vil endre seg allerede etter fire uker. I forbindelse med fengslingstid uttalte lovutvalget at arbeidet med verifisering av identitet i mange tilfeller er både ressurs- og tidkrevende, og en kort frist ville kunne medføre at personer ble sluppet fri uten at en kjente vedkommende identitet.¹³⁶ På den annen side tilsier hensynet til rettssikkerhet at retten også jevnlig foretar en prøvelse av fengsling i identifiseringshensikt.

Med vekt på ordlyden i utlendingsloven og forarbeidsuttalelsene må henvisningen til strpl. § 185 første ledd andre, tredje og fjerde punktum forstås slik den kun innebærer en lengstefrist for fengslingsperiode ved anvendelse av utl. § 106 første ledd bokstav b.

Etter strpl. § 185 første ledd femte punktum kan siktede holdes fengslet inntil dom er avsagt. Regelen må anses som en særregel for straffeprosessuell fengsling og kan ikke anvendes i utlendingssaker. Strpl. § 185 andre ledd er en særregel for mindreårige.¹³⁷

Etter strpl. § 185 tredje ledd første punktum «skal» påtalemyndighetene oppgi når saken ventes ferdig etterforsket ved begjæring om forlenget fengsling. Etter andre punktum skal påtalemyndigheten også kortfattet gjøre rede for den etterforskning som er foretatt siden forrige rettsmøte, og for hvilken etterforskning som gjenstår.

---

¹³⁵ Jf. Ot.prp.nr. 75 (2006-2007) s. 448 Tidligere utlendingslov

¹³⁶ Jf. NOU 2004:20 s. 338.

¹³⁷ Se kap 1.4 om avgrensning.

Ordlyden «skal» angir at påtalemyndigheten har en lovpålagt plikt. Etter forarbeidene er formålet å legge til rette for at retten aktivt kan kontrollere om det fortsatt er grunnlag for å holde den siktede fengslet. Departementet understreker betydningen av at retten tar denne kontrollopgaven alvorlig.¹³⁸ I en utlendingssak vil plikten til politiet være knyttet til fengslingsgrunnlaget, herunder arbeidet med å avklare utlendingens identitet eller arbeidet med å gjennomføre retur.

Spørsmålet blir om henvisningen til strpl. § 185 tredje ledd første punktum må forstås slik at det gjelder en tilsvarende plikt for politiet å oppgi når en utlendingssak om identitet er avklart eller når retur kan gjennomføres.

Utlendingsloven inneholder ikke en plikt for politiet til å oppgi når utlendingssaken ventes ferdig ved begjæring om fortsatt fengsling. Etter forarbeidene er det en forutsetning at det pågår en «aktiv prosess» med henblikk på utsendelse.¹³⁹ Uttalelsene knytter seg til fengsling i unndragelsestilfellene. EMD har på sin side innfortolket et minstekrav om at utsendelsesprosessen er i fremdrift («in progress»)¹⁴⁰ Uttalelsene i forarbeider og progresjonskravet etter EMD gjør seg kun gjeldende for fengsling i forbindelse med utsendelse, og omfatter dermed kun utl. § 106 første ledd bokstav b.

Høyesteretts ankeutvalg har imidlertid slått fast at det gjelder et visst progresjonskrav for politiet i identitetstilfellene som en del av forholdsmessighetsvurderingen.¹⁴¹ Saken gjaldt fortsatt fengsling etter tidligere utlendingslov av 1988 § 37 sjettede ledd, hvor spørsmålene i saken knyttet seg til en samlet fengslingsperiode på 18 måneder. Bestemmelsen tilsvarende langt på vei gjeldende utl. § 106 første ledd bokstav a.

Med vekt på uttalelser fra Høyesteretts ankeutvalg, EMD og forarbeider må henvisningen til strpl. § 185 tredje ledd første punktum forstås slik at det gjelder en tilsvarende plikt for politiet å oppgi når en utlendingssak om identitet er avklart eller når retur kan gjennomføres. Forutsetningsvis må henvisningen til § 185 tredje ledd andre punktum forstås slik at politiet

---

¹³⁸ Jf. Ot.prp.nr. 66 (2001-2002) s. 134.

¹³⁹ Jf. Prop. 138 L (2010-2011) s. 60 og s 45.

¹⁴⁰ A. and others v. Storbritania (no. 3455/05) pkt. 164. Frihetsberøvelse etter EMK artikkel 5 nr. 1 bokstav f andre alternativ.

¹⁴¹ Jf. HR-2009-727-U. Se også her uttalelser fra sak i Høyesteretts kjærmålsutvalg: «Det er også vesentlig at domstolene bygger på realistiske prognoser om samlet varetektsfengsling, som grunnlag for forholdsmessighetsvurderingen, jf. HR-1993-359-S.

også skal kortfattet gjøre rede for det arbeidet som er foretatt siden forrige rettsmøte, og hva som gjenstår.

Etter strpl. § 185 fjerde ledd første punktum har siktede rett til å være til stede i retten når spørsmålet om forlengelse av fengslingsfristen skal behandles. Etter andre punktum skal siktede fremstilles selv om han ikke ønsker det, dersom retten finner det nødvendig.

Utlendingsloven har ingen regler om utlendingens møterett ved spørsmål om fengslingsforlengelse. I forarbeidene fremgår det at siktedes tilstedeværelse er nødvendig av hensynet til forsvarlig saksbehandling, og at siktedes møterett er absolutt så vel ved førstegangsfengsling som ved senere forlengelser.¹⁴²

Med vekt på hensynet til forsvarlig saksbehandling må også henvisningen strpl. § 185 fjerde ledd første punktum forstås slik at utlendingen også har en møterett ved spørsmålet om forlengelse i en utlendingssak.

Retten til å være til stede må også sees i sammenheng med fjerde ledd tredje til syvende punktum, som gjelder rettens generelle adgang til å gjennomføre rettsmøte om forlengelse som fjernmøte med bildeoverføring.

Fjernmøte er et unntak fra hovedregelen om siktedes rett til å være til stede under rettsmøtet. Av forarbeidene fremgår det at adgangen til unntak er motivert av hensynet til prosessøkonomi, og vil være aktuelt der fysisk fremstilling medfører kostnader eller vanskeligheter utover det normale.¹⁴³ Det avgjørende ved vurderingen av om fjernmøte er ubetenkelig, skal være hensynet til sakens opplysning.¹⁴⁴

Spørsmålet er om henvisningen til strpl. § 185 fjerde ledd tredje til syvende punktum skal forstås slik at retten har en adgang til å gjennomføre rettsmøte om forlengelse som fjernmøte med bildeoverføring i utlendingssaker.

Utgangspunktet er at en slik adgang ikke følger av utlendingsloven. Etter bestemmelsens forarbeider kommer reglene til anvendes så langt de passer for saker om fengslingsforlengelse etter utlendingsloven § 106.¹⁴⁵ Uttalelsene i forarbeider trekker i sterk retning av at

---

¹⁴² Jf. NOU 1980:28 s. 76.

¹⁴³ Prop 141 L (2009-2010) s. 136.

¹⁴⁴ *ibid* s. 137.

¹⁴⁵ *ibid*.

henvisningen skal kunne anvendes i utlendingssaker. Det er videre nærliggende å tro at hensynet til prosessøkonomi også har betydningen i utlendingssaker. Til støtte for dette synspunktet er også meningen at tolker skal kunne delta i fjernmøte.¹⁴⁶

Med vekt på uttalelsene i forarbeider og hensynet til prosessøkonomi må henvisningen til strpl. § 185 fjerde ledd tredje til syvende punktum forstås slik at retten har en adgang til å gjennomføre rettsmøte om forlengelse som fjernmøte med bildeoverføring i utlendingssaker.

Det følger av strpl. § 185 femte ledd første punktum at påtalemyndigheten «skal» fremme begjæring om forlengelse så tidlig at siktede og forsvareren kan få varsel senest dagen før rettsmøte holdes. Etter andre punktum skal påtalemyndighetene som hovedregel møte, med mindre det etter omstendighetene finnes upåkrevd.

Ordlyden i andre punktum har klare likhetstrekk med strpl. § 183 fjerde ledd om møteplikt for påtalemyndigheten ved begjæring om førstegangsfengsling. Det følger av forarbeidene at bestemmelsen er ment å tilsvare strpl. § 183 om påtalemyndighetens møteplikt ved førstegangsfengsling.¹⁴⁷ Med vekt på uttalelsene fra forarbeider må henvisningen til andre punktum uten videre forstås slik at politiet som hovedregel møter ved begjæring om fengslingsforlengelse.

Strpl. § 185 femte ledds første punktums ordlyd «skal» angir en varslingsplikt for påtalemyndigheten. En slik varslingsplikt for politiet er ikke regulert i utlendingssaken. Videre er det ingen forsvarer i utlendingssaken, men det oppnevnes i stedet en prosessfullmektig når retten prøver spørsmålet om fengsling etter § 106.¹⁴⁸

Bestemmelsens ordlyd angir en absolutt frist. I forarbeidene er det ikke gitt en nærmere begrunnelse for varslingsplikten. Det er nærliggende å tro at regelen er gitt av hensynet til forsvarlig saksbehandling. I likhet med siktede og forsvarer, vil utlendingen og prosessfullmektig ha behov for å bli varslet for å kunne forberede seg til fengslingsmøte.

Uten klare holdepunkter i lov og forarbeider tilsier hensynet til forsvarlig saksbehandling at henvisningen til strpl. § 185 femte ledd første punktum, må forstås slik at politiet har en varslingsplikt overfor utlendingen og prosessfullmektig.

---

¹⁴⁶ Prop 141 L (2009-2010) s. 136-137.

¹⁴⁷ Jf. Ot.prp.nr. 53 (1983-1984) s. 166.

¹⁴⁸ Jf. utl. § 92 fjerde ledd første og andre punktum.

Etter strpl. § 185 sjette ledd har retten en løslatelsesplikt hvis påtalemyndighetenes etterforskning ikke fremmes med tilstrekkelig hurtighet, og fortsatt fengsling ikke er rimelig. Løslatelsesplikten etter sjette ledd må sees i sammenheng med påtalemyndighetenes plikt etter bestemmelsens tredje ledd. Som tidligere påpekt gjelder det et fremdriftskrav for politiet i utlendingssaker. Hensynet til sammenheng i regelverket tilsier at rettsvirkningen – løslatelse – må bli den samme i straffesaken som i utlendingssaken. Henvisning til strpl. § 185 sjette ledd må forstås slik at retten har en løslatelsesplikt hvis politiets undersøkelser ikke fremmes med tilstrekkelig hurtighet i utlendingssaken.

4.3.4 Restriksjoner under pågrepelse og fengsling

Etter strpl. § 186 første ledd har den som er pågrepet eller fengslet rett til ukontrollert skriftlig og muntlig samkvem med sin offentlige forsvarer.

Utlendingsloven inneholder ikke en rett for utlendingen til ukontrollert samkvem med sin prosessfullmektig.

Det finnes ikke uttalelser i forarbeidene om nærmere begrunnelse for kommunikasjonsretten. Kommunikasjon med advokat er uansett en forutsetning for at enhver person som fengsles skal kunne ivareta sine interesser. Dette taler for å forstå henvisning slik at det gjelder samme kommunikasjonsrett mellom utlendingen og sin prosessfullmektig i utlendingssaker. Til støtte for et slikt synspunkt vil en slik kommunikasjon kunne innfortolkes i utl. § 92 fjerde ledd om rett til oppnevning av prosessfullmektig ved prøving av spørsmålet om fengsling etter utl. § 106.¹⁴⁹ Med vekt på kommunikasjonsrettens grunnleggende betydning må henvisning til strpl. § 186 første ledd forstås slik at det gjelder samme rett for utlendingen til ukontrollert samkvem med sin prosessfullmektig i utlendingssaker.

Etter strpl. § 186 andre ledd har retten adgang til å ilegge restriksjoner ved varetektsfengsling i den utstrekning «hensynet til etterforskningen» tilsier det.

Bestemmelsen har en tydelig straffeprosessuell karakter. I følge forarbeidene må rettens adgang stå i relasjon til faktum i den konkrete saken og angi hvilke etterforskningskritt som

---

¹⁴⁹ Forøvrig vises det til at retten til konfidensiell rettslig rådgivning er beskyttet av Grl. § 102 og EMK artikkel 8.

kan bli skadelidende hvis den siktede ikke blir ilagt restriksjoner.¹⁵⁰ Hensynet til etterforskning innebærer at det må foreligge en reell mulighet for bevisforspillelse.¹⁵¹

Utlendingsloven inneholder ikke en adgang til å ilegge restriksjon ved fengsling. Begrunnelsen bak regelen er videre fjern fra situasjonen i en utlendingssak. I utlendingssaken står ikke bevisene i fare på samme måte som bevis under etterforskning i straffesaken. I teorien er det antatt at dersom hovedformålet med fengsling er å forhindre bevisforspillelse, så må det også opprettes en straffesak.¹⁵² I rettspraksis knyttes også restriksjonsadgangen i straffesaker opp mot et vilkår om etterforskning.¹⁵³

Bunæs har ment at det åpenbart ikke er hjemmel for fengsling med restriksjoner i utlendingssaker, ettersom bestemmelsen forutsetter at fengslingsgrunnen er bevisforspillelsesfare etter strpl. § 171 første ledd nr. 2.¹⁵⁴ Jeg er av samme oppfatning som forfatteren når det gjelder uttalelsen om hjemmelsspørsmålet. Dette har gode grunner for seg særlig ved fengsling etter utl. § 106 første ledd bokstav a første alternativ. Manglende samarbeid fra utlendingens side tilsier at politiet må innhente informasjon fra andre. Dersom det er grunn til å frykte at utlendingen vil påvirke vitner, bør politiet opprette straffesak for overtredelse av plikten etter utl. § 83.¹⁵⁵ og begjære fengsling etter strpl. § 184.¹⁵⁶

Med avgjørende vekt på ulikheten med formålet i en utlendingssak og straffe må henvisning til strpl. § 186 andre ledd forstås slik at retten ikke har en adgang til å ilegge straffeprosessuelle restriksjoner i en utlendingssak.¹⁵⁷

Som følge av at det ikke er adgang til å beslutte restriksjoner i utlendingssaker, vil heller ikke bestemmelsens tredje ledd, om rettens særskilte plikt til å begrunne kjennelser om bruk av restriksjoner ved varetektsfengsling, eller fjerde ledds henvisning til strpl. § 187a om at bruken av isolasjon skal opphøre dersom vilkårene for å bruke isolasjon ikke lenger er oppfylt, gjelde.

---

¹⁵⁰ Jf. Ot.prp.nr. 81 (1999-2000) s. 45.

¹⁵¹ Jf. Rt. 1997 s. 1851.

¹⁵² Jf. Bunæs s. 494.

¹⁵³ Jf. Rt. 2000 s. 1549.

¹⁵⁴ Jf. Bunæs s. 512.

¹⁵⁵ Jf. utl. § 108.

¹⁵⁶ Jf. § 171 første ledd nr. 2, med restriksjoner etter strpl. § 186, i fengslingsperioden. Se også Vevstad (2010) s. 580 med samme synspunkt.

¹⁵⁷ Se for øvrig utl. § 107 hvor det er gitt hjemmel til å ilegge restriksjoner under opphold i utlendingsinternat.

Etter strpl. § 186 femte ledd følger det at straffegjennomføringsloven gjelder. Etter utl. § 107 første ledd er hovedregelen i utlendingssaker at utlendinger som pågripes og fengsles skal anbringes utlendingsinternat. Det er på det rene at straffegjennomføringsloven ikke gjelder ved fengslingsopphold på utlendingsinternat.¹⁵⁸ Som påpekt i kap 4.2.7 har politiet en adgang til å gjøre unntak fra hovedregelen og således må henvisningen til strpl. § 186 femte ledd forstås slik straffegjennomføringsloven gjelde for utlendinger som plasseres i ordinære fengsler på utlendingsrettslig grunnlag.¹⁵⁹

4.3.5 Løslatelse fra fengsling

Etter strpl. § 187 a har både retten og påtalemyndighetene en løslatelsesplikt dersom fengslingsgrunnen bortfaller, eller når fengslingsfristen går ut. Utlendingsloven inneholder ikke løslatelsesplikt for retten eller politiet. Dersom fengslingsgrunnlaget i utlendingssaken bortfaller eller fengslingsfristen utløper, er det nærliggende å tro at utlendingen må løslates. Til støtte for en slik synsmåte kan det også anføres at dersom fengslingsgrunnen bortfaller eller fengslingsfristen går ut, vil fengslingen totalt sett fremstå som unødvendig og uforholdsmessig.¹⁶⁰ Ut fra sammenhengen i regelverket må henvisningen til strpl. § 187 a forstås slik at retten og politiet har en løslatelsesplikt i utlendingssaker.

---

¹⁵⁸ Utlendingsinternatet er ikke underlagt kriminalomsorgen, men politiet, jf. utl. § 107 andre ledd

¹⁵⁹ Jf. lov 18. mai 2001 nr. 21 om gjennomføring av straff mv. (straffegjennomføringsloven) § 1 første ledd forutsetningsvis.

¹⁶⁰ Jf. utl. § 99 første ledd om at bruk av tvangsmidler etter utlendingsloven må være nødvendig og ikke uforholdsmessig.

5 Avsluttende vurderinger

5.1 Foreløpige konklusjoner

Formålet med oppgaven var å beskrive hva som er gjeldende rett for spørsmålet om hvordan straffeprosessregler får anvendelse i utlendingssakene. Gjennomgangen og anvendelsen av de straffeprosessuelle reglene i kap 4 viser at de straffeprosessuelle regler som passer i stor grad, er regler som i hovedsak er begrunnet med andre formål og andre hensyn enn de som hører spesielt til rettergangen. Et kjennetegn ved disse reglene er at de typisk er begrunnet med hensyn til den pågrepne eller fengslede. Gjennomgangen i kap 4 viser videre at det går et klart skille mellom de rettsregler som klart er utformet med en straffesak for øye, og andre mer grunnleggende rettigheter, som synes å gjelde uavhengig av fengslingsgrunnlaget.

Når det gjelder spørsmålet om grunnlaget for pågrepelse og fengsling i utlendingssaken har betydning for anvendelse av straffeprosessuelle regler, er inntrykket at grunnlaget for pågrepelse og fengsling i større grad får betydning ved forståelsen av henvisningens rekkevidde overfor prosessregler som gjelder fremgangsmåten for politiet. En tilnærming er at utenfor de mer grunnleggende rettighetene er det mer rom for å tolke hensynene bak de straffeprosessuelle reglene i lys av situasjonen i utlendingssaken.

For de mer grunnleggende rettighetene som angår den pågrepne og fengslede selv, er det mye som tyder på at fengslingsgrunnlag som anvendes har mindre betydning. Eksempelvis vil en utlending som blir pågrepet ha behov for å vite årsaken for pågripelsen. Hvorvidt utlendingen pågripes i identitetshensikt eller iverksettelseshensikt er av underordnet betydning for kravet på underretning.

5.2 Tolkningsproblem og veien videre

Det er i utgangspunktet ikke problematisk at lovgiver henviser til lovbestemmelser utenfor sitt alminnelige virkeområde, så lenge det er åpenbart hvilke lovbestemmelser som må innfortolkes. Det reiser få tolkningsproblem når det er tydelig ut fra sammenhengen at bestemmelsen som loven henviser til må antas å gjelde tilsvarende. Tolkningsproblemet oppstår først når det ikke er åpenbart hvilke bestemmelser som må innfortolkes.

Utlendingsloven retter seg mot personer som må antas å være fremmed for lovtekst. De

straffeprosessuelle reglene er videre omfattende og dypt detaljerte. Når tilgangen til rettsreglene ikke er tilstrekkelig klare for leseren, kan det heller ikke forventes at en innretter seg i særlig stor grad.

En særlig problemstilling ved lovhenvisningen som ikke er tilgjengelig for leseren av utlendingsloven, eller er åpenbart for rettsanvenderen, er når straffeprosessregelen selv henviser videre til en eller flere straffeprosessregler utenfor utlendingslovens henvisning. Det understrekes at dette ikke ble adressert i oppgaven. Uten å gå i detalj her, kan det vises til drøftelsen av strpl. § 180, som viser til flere bestemmelser i kapittelet for etterforskning. Gode grunner taler for å tolke utlendingslovens henvisning «så langt de passer» innhold og rekkevidde varsomt. Dette gjelder særlig etterforskningsregler som er utformet spesielt for straffesaker. Konsekvensene av å utvide henvisningens rekkevidde ytterligere er at man løper en risiko for å anvende rettsregler som ikke nødvendigvis er ment å henvises til. Ved å holde seg innenfor henvisningens eget område minimeres risikoen for utilsiktede virkninger betraktelig.

Et annet tolkningsproblem som leseren av loven ikke kan forventes å være oppmerksom på er de tilfeller hvor spørsmålet reguleres både i utlendingsloven og straffeprosessloven. Dette kan reises som et spørsmål om hvordan motstrid mellom utlendingsloven og straffeprosessloven skal løses. Det er svært uheldig at lovgiver ikke har gitt uttrykk for hvordan denne lovmotstriden skal løses. Det mest nærliggende er å ta utgangspunkt i at utlendingsloven er spesiallovgivning og må regulere spørsmålet uttømmende. Dette er et spørsmål som er bedre overlatt til domstolene.

Det er bemerkelsesverdig at lovgiver ikke tidligere har funnet grunn til å drøfte hvilke straffeprosessregler som gjelder ved bruk av pågripelse og fengsling i utlendingssaker. Den manglende interessen kan skyldes at en hittil har vært tilfreds med henvisningen og dens praktisering. Det kan imidlertid også skyldes at man ikke har vært tilstrekkelig oppmerksom på hvilke tolkningsproblem henvisningen reiser. Domstolene har heller problematisert utlendingslovens forhold til straffeprosessloven nærmere. En forklaring kan være at det angår rettsregler som sjelden blir prøvd av domstolene –fremgangsmåten i utlendingssaker om pågripelse og fengsling.

Kildeliste

Lover og forskrift

- Lov 17. mai 1814 Kongeriket Norges Grunnlov
- Lov 22. mai 1981 nr. 25 (straffeprosessloven)
- Lov 21. mai 1999 nr. 19 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven)
- Lov 4. August 1995 nr. 53 lov om politiet (politiloven)
- Lov 18. mai 2001 nr. 21 om gjennomføring av straff mv. (straffegjennomføringsloven)
- Lov 5. mai 2008 nr. 35 (utlendingsloven)
- Forskrift 30. Juni 2006 nr. 749 om bruk av politiarrest

Internasjonale rettskilder

- Europarådet konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter, 4. November 1950, forkortet EMK.

Forarbeider og andre offentlig dokumenter

NOU

- NUT 1969:3 Innstilling om rettergangsmåten i straffesaker fra Straffeprosesslovkomiteen (Komiteen til revisjon av straffeprosessloven)
- NOU 1980:28 Varetekstutvalget
- NOU 2004:20 Ny utlendingslov

Odelsproposisjoner

- Ot.prp. nr. 25 (2008-2009) Om lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven (kontaktforbud med elektronisk kontroll, endring av saksbehandlingsreglene for besøksforbud mv.)
- Ot.prp. nr. 35 (1978-1979) Om lov om rettergangsmåten i straffesaker (straffesakloven)
- Ot.prp. nr. 46 (1986-1987) Om lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven)
- Ot.prp. nr. 53 (1983-1984) Om lov om ikraftsetting og endring av den nye straffeprosessloven m m
- Ot.prp. nr. 66 (2001-2002) Om lov om endringer i straffeprosessloven mv. (hurtigere straffesaksbehandling, varetektsfengsling i isolasjon mv.)
- Ot.prp. nr. 75 (2006-2007) Om lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven)
- Ot.prp. nr. 81 (1999-2000) Om lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven (bruken av varetektsfengsling mv.)
- Ot.prp.nr. 46 (1986-1987) Om lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven)

Annet

- Prop. 126 L (2016–2017) Endringer i utlendingsloven (tvangsmidler mv.)

Prop. 138 L (2010-2011) Endringer i utlendingsloven (utvidet adgang til fengsling mv.)

Prop. 141 L (2009-2010) Endringer i straffeprosessloven mv.

Dok nr. 16 (2011-2012) Rapport fra Menneskerettsutvalget om menneskerettigheter i Grunnloven (Menneskerettighetsutvalget).

Justis- og beredskapsdepartementet, Høring om forslag til endringer i utlendingslovens regler om tvangsmidler, 19. desember, 2016 (høringsuttalelse 2016).

Hentet fra Statsministerens kontor (NO):

<https://www.regjeringen.no/contentassets/69edaf64daf6435cb8584e9cead5be7d/horingsnotat.pdf>

Rettsavgjørelser

Høyesterett

Rt. 2015 s. 93

HR-2016-2554-P

Høyesteretts ankeutvalg

Rt. 2010 s. 812

Rt. 2011 s. 41

Rt. 2002 s. 256

HR-2009-727-U

Høyesteretts kjæremålsutvalg

Rt. 2002 s. 256

Rt. 1996 s. 1585

Rt. 1997 s. 1851

Rt. 2000 s. 1549

Rt. 1994 s. 423

Lagmannsretten

LB 2015-42826.

Tingretten

Kjennelser fra Oslo tingrett. Se vedlagte kjennelser fra januar og februar 2017

Den Europeiske Menneskerettighetsdomstolen (EMD)

A. and others v. Storbritania no. 3455/05

Conka v. Belgia no. 51564/99

I Fox, Campbell og Hartley v. The United Kingdom no. 12244/86

Lebedev v. Russland no. 2500/07

M.H. v. Storbritannia no. 11577/06

Mooren v. Tyskland no. 11364/03

Saadi v. Storbritannia no. 13229/03

Van der Leer v. Nederland no. 11509/85

Litteratur

- Aall, Jørgen, *Rettsstat og menneskerettigheter*, Bergen 2007: Fagbokforlaget (forkortet Aall).
- Andenæs, Johs. og Myhrer, Tor- Geir, *Norsk straffeprosess*, 4. Utgave, Oslo 2010: Universitetsforlaget (forkortet Andenæs)
- Bunæs, R., Kvigne, K. O., & Vandvik, B. , *Utlendingsrett*, Oslo 2004: Universitetsforlaget (forkortet Bunæs).
- Husabø, Erling Johannes og Suominen, Annika, *Forholdet mellom straffeprosesslovens og utlendingslovens regler om fengsling og andre tvangsmidler*, Bergen 2012 (forkortet Tvangsmiddelrapporten).
- Eckhoff, Torstein, *Rettskildelære*, 2. utg., Oslo 1987: Universitetsforlaget (forkortet Eckhoff)
- Møse, Erik, *Menneskerettigheter*, Oslo 2002 (forkortet Møse)
- Vevstad, Vigdis, *Utlendingsloven – kommentarutgave*, Oslo 2010 (forkortet Vevstad)
- Haugland, Geir Sunde, *Norsk Lovkommentar Straffeprosessloven*, Gyldendal Rettsdata 2016, sist hovedrevidert 21.09.2016, forkortet Haugland.
- Bertelsen, T. E., *EMK : Kommentarer til bestemmelsene om individets rettigheter og friheter*, Oslo 2011, Gyldendal rettsdata.
- Backer, Inge Lorang, *Lovteknikk og lovforberedelse*, Justisdepartementets lovavdeling, Oslo 2000.

Andre kilder

- Avtale om det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS), undertegnet 2. mai 1992
- Det europeiske frihandelsforbund (EFTA), undertegnet 4. januar 1960. En revidert EFTA-konvensjon trådte i kraft 1. juni 2002
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2008/115/EF 16. des. 2008 om felles standarder og prosedyrer i medlemsstatene for retur av tredjelandsborgere med ulovlig opphold (forkortet Returdirektivet)
- FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP), undertegnet 16. desember 1966, ikraft 23. mars 1976.
- Konvensjon om flyktningers stilling (Flyktningkonvensjonen), undertegnet 28. Juli 1951, ikraft 22. April 1954.

Vedlegg

JUS399 Masteroppgave - Om forholdet til straffeprosessloven ved pågrepelse og fengsling etter utlendingsloven - Kandidatnummer: 198755

Kjennelser fra Oslo tingrett – utvalg januar – februar 2017

Dato:	Saknr.:	Saken gjelder:	Begjæret av:	Slutning (anonymisert):
02.01.2017	17-000333ENE-OTIR/05	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 02.12.1998, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 30.01.2017.
03.01.2017	17-001036ENE-OTIR/05	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 12.01.1994, kan holdes i fengslig forvaring inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 31. januar 2017.
04.01.2017	17-001850ENE-OTIR/05	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 25.04.1997, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 18. januar 2017.
04.01.2017	17-001867ENE-OTIR/05	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav h og b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 17.08.1984, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over den 18.01.2017.
04.01.2017	17-001897ENE-OTIR/05	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav h og b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 08.06.1978, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over den 18.01.2017.
04.01.2017	17-001924ENE-OTIR/05	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 01.07.1984, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 25.01.2017.
05.01.2017	17-002605ENE-OTIR/05	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 25.09.1968, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 02.02.2017.
05.01.2017	17-002653ENE-OTIR/05	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav a og b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 05.11.1961, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over den 12.01.2017.
05.01.2017	17-002682ENE-OTIR/05	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 27.12.1994, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 02.02.2017.
05.01.2017	17-002772ENE-OTIR/05	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 31.07.1996, løslates mot at han pålegges å være til stede på et åpent mottak og mot meldeplikt.

Vedlegg

JUS399 Masteroppgave - Om forholdet til straffeprosessloven ved pågrepelse og fengsling etter utlendingsloven - Kandidatnummer: 198755

Dato:	Saknr.:	Saken gjelder:	Begjæret av:	Slutning (anonymisert):
06.01.2017	17-003431ENE-OTIR/05	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav a og b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 01.01.1990, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 3. februar 2017.
06.01.2017	17-003454ENE-OTIR/05	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav a og b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 10.10.1990, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 3. februar 2017.
06.01.2017	17-003474ENE-OTIR/05	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav a og b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 11.10.1997, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 3. februar 2017.
06.01.2017	17-003528ENE-OTIR/05	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 09.08.1984, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 3. februar 2017.
06.01.2017	17-003538ENE-OTIR/05	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 12.04.1980, løslate mot at hun pålegges opphold hos sin søster og mot meldeplikt.
02.02.2017	17-020163ENE-OTIR/01	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 02.07.1972, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 2. mars 2017.
02.02.2017	17-020175ENE-OTIR/01	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 15.05.1997, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 9. februar 2017.
03.02.2017	17-019813ENE-OTIR/01	Begjæring om fortsatt fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav a og b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 11.10.1997, kan holdes fortsatt fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over den 3. mars 2017.
03.02.2017	17-019938ENE-OTIR/01	Begjæring om fortsatt fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav a og b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 10.10.1990, kan holdes fortsatt fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over den 3. mars 2017.
03.02.2017	17-020048ENE-OTIR/01	Begjæring om fortsatt fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav a og b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 04.06.1992, kan holdes fortsatt fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over den 3. mars 2017.

Vedlegg

JUS399 Masteroppgave - Om forholdet til straffeprosessloven ved pågripelse og fengsling etter utlendingsloven - Kandidatnummer: 198755

Dato:	Saknr.:	Saken gjelder:	Begjæret av:	Slutning (anonymisert):
03.02.2017	17-020185ENE-OTIR/01	Begjæring om fortsatt fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav a og b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 4. februar 1989, kan holdes fortsatt fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over den 3. mars 2017.
03.02.2017	17-020283ENE-OTIR/01	Begjæring om fortsatt fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav a og b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 20.12.1985, kan holdes fortsatt fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over den 10.02.17.
03.02.2017	17-020319ENE-OTIR/01	Begjæring om fortsatt fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 12.04.1980, kan holdes fortsatt fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over den 3. mars 2017.
03.02.2017	17-020390ENE-OTIR/01	Begjæring om fortsatt fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav a og b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 1. januar 1990, kan holdes fortsatt fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over den 3. mars 2017.
03.02.2017	17-020477ENE-OTIR/01	Begjæring om fortsatt fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav a og b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 09.08.1984, kan holdes fortsatt fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over den 31. mars 2017.
03.02.2017	17-020518ENE-OTIR/01	Begjæring om fortsatt fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav 6 og b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 09.07.1974, kan holdes fortsatt fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over den 3. mars 2017.
03.02.2017	17-021028ENE-OTIR/01	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 26.07.1988, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 03. mars 2017.
03.02.2017	17-021040ENE-OTIR/01	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 12.05.1991, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 17.02.2017.
03.02.2017	17-021099ENE-OTIR/01	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 06.02.1980, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 3. mars 2017.

Vedlegg

JUS399 Masteroppgave - Om forholdet til straffeprosessloven ved pågrepelse og fengsling etter utlendingsloven - Kandidatnummer: 198755

Dato:	Saknr.:	Saken gjelder:	Begjæret av:	Slutning (anonymisert):
04.02.2017	17-021431ENE-OTIR/01	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b jf § 99	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 17.07.1986, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 4. mars 2017.
06.02.2017	17-021167ENE-OTIR/02	Begjæring om fortsatt fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 12.06.1996, kan holdes fortsatt fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over den 20. februar 2017.
06.02.2017	17-021898ENE-OTIR/02	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 23.10.1985, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 6. mars 2017.
06.02.2017	17-021904ENE-OTIR/02	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav a og b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 07.06.1980, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 6. mars 2017.
06.02.2017	17-021848ENE-OTIR/02	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b (dublin)	Den offentlige påtalemyndighet	N.N. født 01.01.1955, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 6. mars 2017.
06.02.2017	17-021893ENE-OTIR/02	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 3. juni 1959, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 20. februar 2017.
07.02.2017	17-021838ENE-OTIR/02	Begjæring om fortsatt fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 15.05.1995, kan holdes fortsatt fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over den 14. februar 2017.
07.02.2017	17-022637ENE-OTIR/02	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 01.06.1997, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 7. mars 2017.
07.02.2017	17-022670ENE-OTIR/02	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 23.09.1996, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 7. mars 2017.
07.02.2017	17-022697ENE-OTIR/02	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 25.06.1998, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 7. mars 2017.

Vedlegg

JUS399 Masteroppgave - Om forholdet til straffeprosessloven ved pågrepelse og fengsling etter utlendingsloven - Kandidatnummer: 198755

Dato:	Saknr.:	Saken gjelder:	Begjæret av:	Slutning (anonymisert):
08.02.2017	17-022130ENE-OTIR/02	Begjæring om fortsatt fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 20.05.1986, kan holdes fortsatt fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 8. mars 2017.
08.02.2017	17-022744ENE-OTIR/02	Begjæring om fortsatt fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav a og b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 21.08.1986, alias N.N, kan holdes fortsatt fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over den 8. mars 2017.
08.02.2017	17-023509ENE-OTIR/02	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 01.02.1984, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 8. mars 2017.
08.02.2017	17-023637ENE-OTIR/02	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 01.11.1964, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 8. mars 2017.
08.02.2017	17-023653ENE-OTIR/02	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 15.01.1999, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 8. mars 2017.
09.02.2017	17-022791ENE-OTIR/02	Begjæring om fortsatt fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav a og b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 05.11.1961, kan holdes fortsatt fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over den 9. mars 2017.
09.02.2017	17-024500ENE-OTIR/02	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 08.11.1962, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 9. mars 2017.
09.02.2017	17-024523ENE-OTIR/02	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 08.05.1980, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 9. mars 2017.
09.02.2017	17-024534ENE-OTIR/02	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 06.10.1986, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 9. mars 2017.
09.02.2017	17-024479ENE-OTIR/02	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 15.07.1998, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 9. mars.2017.

Vedlegg

JUS399 Masteroppgave - Om forholdet til straffeprosessloven ved pågrepelse og fengsling etter utlendingsloven - Kandidatnummer: 198755

Dato:	Saknr.:	Saken gjelder:	Begjæret av:	Slutning (anonymisert):
10.02.2017	17-022899ENE-OTIR/02	Begjæring om fortsatt fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 4.12.1992 (tidligere N.N., født 04.12.1996), kan holdes fortsatt fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over den 24. februar 2017.
10.02.2017	17-023704ENE-OTIR/02	Begjæring om fortsatt fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav a og b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 22.02.1989, kan holdes fortsatt fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over den 10.mars 2017.
10.02.2017	17-024582ENE-OTIR/02	Begjæring om fortsatt fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 23.12.1985, kan holdes fortsatt fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over den 24. februar 2017.
10.02.2017	17-025235ENE-OTIR/02	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav a og b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 30.12.1982, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over den 10.03.2017.
10.02.2017	17-025240ENE-OTIR/02	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. kan holdes i fengsling forvaring inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 10. mars 2017.
10.02.2017	17-025244ENE-OTIR/02	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. kan holdes i fengslig forvaring inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 10. mars 2017.
10.02.2017	17-025247ENE-OTIR/02	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 01.01.1983, kan holdes i fengslig forvaring inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 10. mars 2017.
10.02.2017	17-025331ENE-OTIR/02	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 15.07.1993, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 10.03.2017.
10.02.2017	17-025363ENE-OTIR/02	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 03.03.1985, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 17.02.2017.
10.02.2017	17-025356ENE-OTIR/02	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 31.08.1977, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 10.03.2017.

Vedlegg

JUS399 Masteroppgave - Om forholdet til straffeprosessloven ved pågrepelse og fengsling etter utlendingsloven - Kandidatnummer: 198755

Dato:	Saksnr.:	Saken gjelder:	Begjæret av:	Slutning (anonymisert):
10.02.2017	17-023443ENE-OTIR/02	Begjæring om fortsatt fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav a og b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 01.09.1986, kan holdes fortsatt fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over den 10. mars 2017.
10.02.2017	17-023629ENE-OTIR/02	Begjæring om fortsatt fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav a og b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 01.08.1981, kan holdes fortsatt fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over den 10. mars 2017.
13.02.2017	17-025494ENE-OTIR/03	Begjæring om fortsatt fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 21.03.1974, kan holdes fortsatt fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over den 13. mars 2017.
13.02.2017	17-025648ENE-OTIR/03	Begjæring om fortsatt fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav a og b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 24.05.1992, kan holdes fortsatt fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over den 13. mars 2017.
13.02.2017	17-026066ENE-OTIR/03	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 10.05.1988, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 20.02.2017.
13.02.2017	17-026154ENE-OTIR/03	Begjæring om fengsling etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b og/eller bokstav c/d/e/f/g	Politiets utlendingsenhet	N.N. født 14.03.1997, kan holdes fengslet inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 13. mars 2017.